

Πρὸς Ἑβραίους

Πολυμερῶς¹ καὶ πολυτρόπως² πάλαι³ ὁ θεὸς λαλήσας **1**

τοῖς πατράσιν ἐν τοῖς προφήταις, ἐπ' ἐσχάτου τῶν

ἡμερῶν τούτων ἐλάλησεν ἡμῖν ἐν υἱῷ, ὃν ἔθηκεν **2**

κληρονόμον⁴ πάντων, δι' οὗ καὶ τοὺς αἰῶνας ἐποίησεν,

ὃς ὢν ἀπαύγασμα⁵ τῆς δόξης καὶ χαρακτήρ⁶ τῆς **3**

ὑποστάσεως⁷ αὐτοῦ, φέρων τε τὰ πάντα τῷ ῥήματι

τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, δι' ἑαυτοῦ καθαρισμὸν⁸

ποιησάμενος τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ

τῆς μεγαλωσύνης⁹ ἐν ὑψηλοῖς,¹⁰ τοσοῦτῳ¹¹ κρείττων¹² **4**

γενόμενος τῶν ἀγγέλων, ὅσῳ διαφορώτερον¹³ παρ'

αὐτοῦς κεκληρονόμηκεν¹⁴ ὄνομα. Τίνι γὰρ εἶπέν ποτε **5**

τῶν ἀγγέλων, Υἱός μου εἰ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά

σε; Καὶ πάλιν, Ἐγὼ ἔσομαι αὐτῷ εἰς πατέρα, καὶ

¹ πολυμερῶς, in various parts, in many parts. ² πολυτρόπως, in many ways. ³ πάλαι, long ago, of old. ⁴ κληρονόμος, ου, ὁ, heir, inheritor. ⁵ ἀπαύγασμα, τοσ, τό, radiance, effulgence. ⁶ χαρακτήρ, ἥρος, ὁ, impress, exact representation. ⁷ ὑπόστασις, εως, ἡ, substance, confidence. ⁸ καθαρισμός, οῦ, ὁ, cleansing, purification. ⁹ μεγαλωσύνη, ης, ἡ, greatness, majesty. ¹⁰ ὑψηλός, high, lofty. ¹¹ τοσοῦτος, so great, so much. ¹² κρείττων, stronger, more excellent. ¹³ διάφορος, various, different. ¹⁴ κληρονομέω, inherit, obtain.

αὐτὸς ἔσται μοι εἰς υἱόν; Ὅταν δὲ πάλιν εἰσαγάγῃ¹ 6
 τὸν πρωτότοκον² εἰς τὴν οἰκουμένην³ λέγει, Καὶ
 προσκυνησάτωσαν αὐτῷ πάντες ἄγγελοι θεοῦ. Καὶ 7
 πρὸς μὲν τοὺς ἀγγέλους λέγει, Ὁ ποιῶν τοὺς
 ἀγγέλους αὐτοῦ πνεύματα, καὶ τοὺς λειτουργοὺς⁴
 αὐτοῦ πυρὸς φλόγα·⁵ πρὸς δὲ τὸν υἱόν, Ὁ θρόνος σου, 8
 ὁ θεός, εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος: ῥάβδος⁶ εὐθύτητος⁷ ἢ
 ῥάβδος⁶ τῆς βασιλείας σου. Ἠγάπησας δικαιοσύνην, 9
 καὶ ἐμίσησας ἀνομίαν:⁸ διὰ τοῦτο ἔχρισέν⁹ σε ὁ θεός, ὁ
 θεός σου, ἔλαιον¹⁰ ἀγαλλιάσεως¹¹ παρὰ τοὺς μετόχους
 σου. Καί, Σὺ κατ' ἀρχάς, κύριε, τὴν γῆν ἐθεμελίωσας, 10
 καὶ ἔργα τῶν χειρῶν σου εἰσιν οἱ οὐρανοί: αὐτοὶ 11
 ἀπολούνται, σὺ δὲ διαμένεις:¹⁴ καὶ πάντες ὡς ἱμάτιον
 παλαιωθήσονται,¹⁵ καὶ ὡσεὶ¹⁶ περιβόλαιον¹⁷ ἐλίξεις¹⁸ 12
 αὐτούς, καὶ ἀλλαγῇσονται:¹⁹ σὺ δὲ ὁ αὐτὸς εἶ, καὶ τὰ

¹ εἰσάγω, lead in, bring in. ² πρωτότοκος, first-born. ³ οἰκουμένη, ης, ἡ, inhabited world. ⁴ λειτουργός, οὗ, ὁ, minister, servant. ⁵ φλόξ, φλογός, ἡ, flame. ⁶ ῥάβδος, ου, ἡ, staff, rod. ⁷ εὐθύτης, ητος, ἡ, righteousness, uprightness. ⁸ ἀνομία, ας, ἡ, lawlessness, iniquity. ⁹ χρίω, anoint. ¹⁰ ἔλαιον, ου, τό, olive oil. ¹¹ ἀγαλλίασις, εως, ἡ, delight, great joy. ¹² μέτοχος, ου, ὁ, partaker, partner. ¹³ θεμελιόω, lay a foundation, found. ¹⁴ διαμένω, remain, continue. ¹⁵ παλαιώω, make or become old, obsolete. ¹⁶ ὡσεὶ, like, about. ¹⁷ περιβόλαιον, ου, τό, covering, cloak. ¹⁸ ἐλίσσω, roll up, coil. ¹⁹ ἀλλάσσω, change, alter.

ἔτη σου οὐκ ἐκλείψουσιν.¹ Πρὸς τίνα δὲ τῶν ἀγγέλων 13

εἰρηκέν ποτε, Κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς

ἐχθρούς σου ὑποπόδιον² τῶν ποδῶν σου; Οὐχὶ πάντες 14

εἰσὶν λειτουργικὰ³ πνεύματα, εἰς διακονίαν

ἀποστελλόμενα διὰ τοὺς μέλλοντας κληρονομεῖν⁴

σωτηρίαν;

Διὰ τοῦτο δεῖ περισσοτέρως⁵ ἡμᾶς προσέχειν⁶ τοῖς 2

ἀκουσθεῖσιν, μήποτε⁷ παραρρῶμεν.⁸ Εἰ γὰρ ὁ δι' 2

ἀγγέλων λαληθεὶς λόγος ἐγένετο βέβαιος,⁹ καὶ πᾶσα

παράβασις¹⁰ καὶ παρακοή¹¹ ἔλαβεν ἔνδικον¹²

μισθαποδοσίαν,¹³ πῶς ἡμεῖς ἐκφευξόμεθα¹⁴ 3

τηλικαύτης¹⁵ ἀμελήσαντες¹⁶ σωτηρίας; Ὅτις, ἀρχὴν

λαβοῦσα λαλεῖσθαι διὰ τοῦ κυρίου, ὑπὸ τῶν

ἀκουσάντων εἰς ἡμᾶς ἐβεβαιώθη,¹⁷ 4

συνεπιμαρτυροῦντος¹⁸ τοῦ θεοῦ σημείοις τε καὶ

¹ ἐκλείπω, fail, cease. ² ὑποπόδιον, ου, τό, footstool. ³ λειτουργικός, engaged in special service. ⁴ κληρονομέω, inherit, obtain. ⁵ περισσῶς, abundantly, exceedingly. ⁶ προσέχω, take heed of, attend to. ⁷ μήποτε, never, lest perchance. ⁸ παραρρέω, be washed away, drift away. ⁹ βέβαιος, firm, secure. ¹⁰ παράβασις, εως, ἡ, going aside, transgression. ¹¹ παρακοή, ἥς, ἡ, disobedience. ¹² ἔνδικος, righteous, just. ¹³ μισθαποδοσία, ας, ἡ, recompense, reward. ¹⁴ ἐκφεύγω, flee away, flee out. ¹⁵ τηλικαύτος, so great, so large. ¹⁶ ἀμελέω, neglect, be unconcerned. ¹⁷ βεβαιώω, confirm, secure. ¹⁸ συνεπιμαρτυρέω, bear witness together with.

τέρασιν,¹ καὶ ποικίλαις² δυνάμεσιν, καὶ πνεύματος
 ἁγίου μερισμοῖς,³ κατὰ τὴν αὐτοῦ θέλησιν.⁴

Οὐ γὰρ ἀγγέλοις ὑπέταξεν τὴν οἰκουμένην⁵ τὴν 5
 μέλλουσαν, περὶ ἧς λαλοῦμεν. Διεμαρτύρατο⁶ δέ ποῦ⁷ 6
 τις λέγων, Τί ἐστὶν ἄνθρωπος, ὅτι μιμνήσκῃ⁸ αὐτοῦ;
 Ἦ υἱὸς ἀνθρώπου, ὅτι ἐπισκέπτῃ⁹ αὐτόν; 7
 Ἥλάττωσας¹⁰ αὐτὸν βραχύ¹¹ τι παρ' ἀγγέλους: δόξῃ
 καὶ τιμῇ ἐστεφάνωσας¹² αὐτόν: πάντα ὑπέταξας 8
 ὑποκάτω¹³ τῶν ποδῶν αὐτοῦ. Ἐν γὰρ τῷ ὑποτάξαι
 αὐτῷ τὰ πάντα, οὐδὲν ἀφήκεν αὐτῷ ἀνυπότακτον.¹⁴
 Νῦν δὲ οὕτω¹⁵ ὁρῶμεν αὐτῷ τὰ πάντα ὑποτεταγμένα.
 Τὸν δὲ βραχύ¹¹ τι παρ' ἀγγέλους ἡλαττωμένον¹⁰ 9
 βλέπομεν Ἰησοῦν, διὰ τὸ πάθημα¹⁶ τοῦ θανάτου δόξῃ
 καὶ τιμῇ ἐστεφανωμένον,¹² ὅπως χάριτι θεοῦ ὑπὲρ
 παντὸς γεύσῃται¹⁷ θανάτου. Ἐπρεπεν¹⁸ γὰρ αὐτῷ, δι' 10

¹ τέρας, atos, τό, wonder, portent. ² ποικίλος, varied, manifold. ³ μερισμός, οὐ, ὁ, division, distribution. ⁴ θέλησις, εως, ἡ, will, willing. ⁵ οἰκουμένη, ης, ἡ, inhabited world. ⁶ διαμαρτύρομαι, testify solemnly. ⁷ ποῦ, somewhere, about. ⁸ μιμνήσκομαι, remember, recall. ⁹ ἐπισκέπτομαι, visit, have a care for. ¹⁰ ἐλάττω, make lower, decrease. ¹¹ βραχύς, short, little. ¹² στεφανώω, crown, reward. ¹³ ὑποκάτω, under, below. ¹⁴ ἀνυπότακτος, not subject to rule, rebellious. ¹⁵ οὕτω, not yet. ¹⁶ πάθημα, τος, τό, suffering, passion. ¹⁷ γεύομαι, taste, experience. ¹⁸ πρέπω, be clearly seen, be fitting.

ὃν τὰ πάντα, καὶ δι' οὗ τὰ πάντα, πολλοὺς υἱοὺς εἰς
 δόξαν ἀγαγόντα, τὸν ἀρχηγὸν¹ τῆς σωτηρίας αὐτῶν
 διὰ παθημάτων² τελειῶσαι.³ Ὁ τε γὰρ ἀγιάζων⁴ καὶ οἱ 11
 ἀγιαζόμενοι,⁴ ἐξ ἐνὸς πάντες: δι' ἣν αἰτίαν⁵ οὐκ
 ἐπαισχύνεται⁶ ἀδελφοὺς αὐτοὺς καλεῖν, λέγων, 12
 Ἀπαγγελῶ τὸ ὄνομά σου τοῖς ἀδελφοῖς μου, ἐν μέσῳ
 ἐκκλησίας ὑμνήσω⁷ σε. Καὶ πάλιν, Ἐγὼ ἔσομαι 13
 πεποιθὼς ἐπ' αὐτῷ. Καὶ πάλιν, Ἴδου ἐγὼ καὶ τὰ
 παιδιά ἃ μοι ἔδωκεν ὁ θεός. Ἐπεὶ⁸ οὖν τὰ παιδιά 14
 κεκοινώνηκεν⁹ σαρκὸς καὶ αἵματος, καὶ αὐτὸς
 παραπλησίως¹⁰ μετέσχευ¹¹ τῶν αὐτῶν, ἵνα διὰ τοῦ
 θανάτου καταργήσῃ¹² τὸν τὸ κράτος¹³ ἔχοντα τοῦ
 θανάτου, τοῦτ' ἔστιν τὸν διάβολον, καὶ ἀπαλλάξῃ¹⁴ 15
 τούτους, ὅσοι φόβῳ θανάτου διὰ παντὸς τοῦ ζῆν
 ἔνοχοι¹⁵ ἦσαν δουλείας.¹⁶ Οὐ γὰρ δήπου¹⁷ ἀγγέλων 16
 ἐπιλαμβάνεται,¹⁸ ἀλλὰ σπέρματος Ἀβραὰμ

¹ ἀρχηγός, οὗ, ὁ, founder, leader. ² πάθημα, τος, τό, suffering, passion. ³ τελειῶω, fill, fulfill. ⁴ ἀγιάζω, make holy, consecrate. ⁵ αἰτία, ας, ἡ, cause, reason. ⁶ ἐπαισχύνομαι, be ashamed, am ashamed. ⁷ ὑμνέω, sing to, praise. ⁸ ἐπεὶ, when, since. ⁹ κοινωνέω, have a share of, share. ¹⁰ παραπλησίως, similarly, likewise. ¹¹ μετέχω, partake of, share in. ¹² καταργέω, make ineffective, abolish. ¹³ κράτος, ους, τό, power, dominion. ¹⁴ ἀπαλλάσσω, leave, deliver. ¹⁵ ἐνοχος, involved in, liable. ¹⁶ δουλεία, ας, ἡ, slavery, bondage. ¹⁷ δήπου, of course, surely. ¹⁸ ἐπιλαμβάνομαι, take hold of, seize.

ἐπιλαμβάνεται.¹ Ὅθεν² ὤφειλεν κατὰ πάντα τοῖς 17

ἀδελφοῖς ὁμοιωθῆναι,³ ἵνα ἐλεήμων⁴ γένηται καὶ

πιστὸς ἀρχιερεὺς τὰ πρὸς τὸν θεόν, εἰς τὸ ἱλάσκεσθαι⁵

τὰς ἁμαρτίας τοῦ λαοῦ. Ἐν ᾧ γὰρ πέπονθεν αὐτὸς 18

πειρασθεῖς, δύναται τοῖς πειραζομένοις βοηθῆσαι.⁶

Ὅθεν,² ἀδελφοὶ ἅγιοι, κλήσεως⁷ ἐπουρανίου⁸ μέτοχοι,⁹ 3

κατανοήσατε¹⁰ τὸν ἀπόστολον καὶ ἀρχιερέα τῆς

ὁμολογίας¹¹ ἡμῶν Ἰησοῦν χριστόν, πιστὸν ὄντα τῷ 2

ποιήσαντι αὐτόν, ὡς καὶ Μωϋσῆς ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ

αὐτοῦ. Πλείονος γὰρ δόξης οὗτος παρὰ Μωϋσῆν 3

ἡξίεται,¹² καθ' ὅσον πλείονα τιμὴν ἔχει τοῦ οἴκου ὁ

κατασκευάσας¹³ αὐτόν. Πᾶς γὰρ οἶκος 4

κατασκευάζεται¹³ ὑπὸ τινος· ὁ δὲ τὰ πάντα

κατασκευάσας¹³ θεός. Καὶ Μωϋσῆς μὲν πιστὸς ἐν ὅλῳ 5

τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ὡς θεράπων,¹⁴ εἰς μαρτύριον¹⁵ τῶν

¹ ἐπιλαμβάνομαι, take hold of, seize. ² ὅθεν, from where, from which. ³ ὁμοιόω, make like, liken. ⁴ ἐλεήμων, merciful, sympathetic. ⁵ ἱλάσκομαι, propitiate, expiate. ⁶ βοηθέω, come to the aid of. ⁷ κλήσις, εὖως, ἡ, (divine) call, invitation. ⁸ ἐπουράνιος, heavenly, celestial. ⁹ μέτοχος, ου, ὁ, partaker, partner. ¹⁰ κατανοέω, observe, understand. ¹¹ ὁμολογία, ας, ἡ, confession, profession. ¹² ἀξιόω, consider worthy. ¹³ κατασκευάζω, prepare, build. ¹⁴ θεράπων, οντος, ὁ, attendant, servant. ¹⁵ μαρτύριον, ου, τό, testimony, witness.

λαληθησομένων: χριστὸς δὲ ὡς υἱὸς ἐπὶ τὸν οἶκον 6

αὐτοῦ: οὗ οἶκός ἐσμεν ἡμεῖς, ἐάνπερ τὴν παρρησίαν

καὶ τὸ καύχημα¹ τῆς ἐλπίδος μέχρι² τέλους βεβαίαν³

κατάσχωμεν.⁴ Διό, καθὼς λέγει τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, 7

Σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, μὴ 8

σκληρύνητε⁵ τὰς καρδίας ὑμῶν, ὡς ἐν τῷ

παραπικρασμῷ,⁶ κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ πειρασμοῦ⁷ ἐν

τῇ ἐρήμῳ, οὗ⁸ ἐπείρασάν με οἱ πατέρες ὑμῶν, 9

ἐδοκίμασάν⁹ με, καὶ εἶδον τὰ ἔργα μου τεσσαράκοντα

ἔτη. Διὸ προσώχθισα¹¹ τῇ γενεᾷ ἐκείνῃ, καὶ εἶπον, Ἄει 10

πλανῶνται τῇ καρδίᾳ: αὐτοὶ δὲ οὐκ ἔγνωσαν τὰς

ὁδοὺς μου: ὡς ὤμοσα¹³ ἐν τῇ ὀργῇ μου, Εἰ 11

εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν¹⁴ μου. Βλέπετε, 12

ἀδελφοί, μήποτε¹⁵ ἔσται ἐν τινὶ ὑμῶν καρδίᾳ πονηρὰ

ἀπιστίας¹⁶ ἐν τῷ ἀποστήναι¹⁷ ἀπὸ θεοῦ ζώντος: ἀλλὰ 13

παρακαλεῖτε ἑαυτοὺς καθ' ἐκάστην ἡμέραν, ἄχρι οὗ

¹ καύχημα, τος, τό, boasting, ground of boasting. ² μέχρι, until, as far as (gen). ³ βέβαιος, firm, secure. ⁴ κατέχω, hold back, hold fast. ⁵ σκληρύνω, harden. ⁶ παραπικρασμός, οὐ, ὅ, rebellion, provocation. ⁷ πειρασμός, οὐ, ὅ, temptation, trial. ⁸ οὗ, where, when. ⁹ δοκιμάζω, prove, approve. ¹⁰ τεσσαράκοντα, forty, 40. ¹¹ προσοχθίζω, be angry, am displeased with. ¹² ἀεί, always, ever. ¹³ ὀμνύω, swear, take an oath. ¹⁴ κατάπαυσις, εως, ἡ, rest, resting. ¹⁵ μήποτε, never, lest perchance. ¹⁶ ἀπιστία, ας, ἡ, unbelief, unfaithfulness. ¹⁷ ἀφίστημι, withdraw, depart.

τὸ σήμερον καλεῖται, ἵνα μὴ σκληρυνθῇ¹ ἐξ ὑμῶν τις
 ἀπάτη² τῆς ἀμαρτίας· μέτοχοι³ γὰρ γεγόναμεν τοῦ 14
 χριστοῦ, ἕανπερ τὴν ἀρχὴν τῆς ὑποστάσεως⁴ μέχρι⁵
 τέλους βεβαίαν⁶ κατάσχωμεν·⁷ ἐν τῷ λέγεσθαι, 15
 Σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, μὴ
 σκληρύνητε¹ τὰς καρδίας ὑμῶν, ὥς ἐν τῷ
 παραπικρασμῷ.⁸ Τινὲς γὰρ ἀκούσαντες 16
 παρεπίκραναν,⁹ ἀλλ' οὐ πάντες οἱ ἐξεληθόντες ἐξ
 Αἰγύπτου¹⁰ διὰ Μωϋσέως. Τίσιν δὲ προσώχθισεν¹¹ 17
 τεσσαράκοντα¹² ἔτη; Οὐχὶ τοῖς ἀμαρτήσασιν, ὧν τὰ
 κῶλα¹³ ἔπεσεν ἐν τῇ ἐρήμῳ; Τίσιν δὲ ὤμοσεν¹⁴ μὴ 18
 εἰσελεύσεσθαι εἰς τὴν κατάπαυσιν¹⁵ αὐτοῦ, εἰ μὴ τοῖς
 ἀπειθήσασιν;¹⁶ Καὶ βλέπομεν ὅτι οὐκ ἠδυνήθησαν 19
 εἰσελθεῖν δι' ἀπιστίαν.¹⁷

¹ σκληρύνω, harden. ² ἀπάτη, ης, ἡ, deceit, deceitfulness. ³ μέτοχος, ου, ό, partaker, partner. ⁴ ὑπόστασις, εως, ἡ, substance, confidence. ⁵ μέχρι, until, as far as (gen). ⁶ βέβαιος, firm, secure. ⁷ κατέχω, hold back, hold fast. ⁸ παραπικρασμός, ου, ό, rebellion, provocation. ⁹ παραπικραίνω, embitter, provoke. ¹⁰ Αἴγυπτος, ου, ἡ, Egypt. ¹¹ προσωχθίζω, be angry, am displeased with. ¹² τεσσαράκοντα, forty, 40. ¹³ κῶλον, ου, τό, dead body, corpse. ¹⁴ ὀμνύω, swear, take an oath. ¹⁵ κατάπαυσις, εως, ἡ, rest, resting. ¹⁶ ἀπειθέω, disbelieve, disobey. ¹⁷ ἀπιστία, ας, ἡ, unbelief, unfaithfulness.

Φοβηθῶμεν οὖν μήποτε¹ καταλειπομένης² ἐπαγγελίας 4
 εἰσελθεῖν εἰς τὴν κατάπαυσιν³ αὐτοῦ, δοκῇ τις ἐξ
 ὑμῶν ὑστερηκεῖναι.⁴ Καὶ γάρ ἐσμεν εὐηγγελισμένοι, 2
 καθάπερ⁵ καὶ οἱ ἄλλοι· ἀλλ' οὐκ ὠφέλησεν⁷ ὁ λόγος τῆς
 ἀκοῆς⁸ ἐκείνους, μὴ συγκεκραμένους⁹ τῇ πίστει τοῖς
 ἀκούσασιν. Εἰσερχόμεθα γὰρ εἰς τὴν κατάπαυσιν³ οἱ 3
 πιστεύσαντες, καθὼς εἶρηκεν, Ὡς ὥμοσα¹⁰ ἐν τῇ ὁργῇ
 μου, Εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν³ μου:
 καίτοι¹¹ τῶν ἔργων ἀπὸ καταβολῆς¹² κόσμου
 γενηθέντων. Εἶρηκεν γάρ που¹³ περὶ τῆς ἐβδομῆς¹⁴ 4
 οὕτως,¹⁵ Καὶ κατέπαυσεν¹⁶ ὁ θεὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ
 ἐβδομῇ¹⁴ ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ· καὶ ἐν τούτῳ 5
 πάλιν, Εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν³ μου. 6
 Ἐπεὶ¹⁷ οὖν ἀπολείπεται¹⁸ τινὰς εἰσελθεῖν εἰς αὐτήν,
 καὶ οἱ πρότερον¹⁹ εὐαγγελισθέντες οὐκ εἰσῆλθον δι'
 ἀπειθείαν,²⁰ πάλιν τινὰ ὀρίζει²¹ ἡμέραν, Σήμερον, ἐν 7

¹ μήποτε, never, lest perchance. ² καταλείπω, leave, leave behind. ³ κατάπαυσις, εἰς, ἡ, rest, resting. ⁴ ὑστερέω, lack, need. ⁵ καθάπερ, even as, just as. ⁶ καὶ οἱ ἄλλοι, and he, and she. ⁷ ὠφέλεια, profit, help. ⁸ ἀκοή, ἡ, ἡ, hearing, report. ⁹ συγκεράννυμι, blend, unite. ¹⁰ ὀμνύω, swear, take an oath. ¹¹ καίτοι, yet, although. ¹² καταβολή, ἡ, ἡ, foundation, depositing. ¹³ που, somewhere, about. ¹⁴ ἐβδομος, seventh. ¹⁵ οὕτως, thus, so. ¹⁶ καταπαύω, cause to rest to rest, stop. ¹⁷ ἐπεὶ, when, since. ¹⁸ ἀπολείπω, leave, leave behind. ¹⁹ πρότερον, formerly, before. ²⁰ ἀπειθεία, αἰ, ἡ, disobedience, willful unbelief. ²¹ ὀρίζω, mark off by boundaries, determine.

Δαυὶδ λέγων, μετὰ τοσοῦτον¹ χρόνον, καθὼς εἴρηται,
 Σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, μὴ
 σκληρύνητε² τὰς καρδίας ὑμῶν. Εἰ γὰρ αὐτοὺς 8
 Ἰησοῦς κατέπαυσεν,³ οὐκ ἂν περὶ ἄλλης ἐλάλει μετὰ
 ταῦτα ἡμέρας. Ἄρα ἀπολείπεται⁴ σαββατισμὸς⁵ τῷ 9
 λαῷ τοῦ θεοῦ. Ὁ γὰρ εἰσελθὼν εἰς τὴν κατάπαυσιν⁶ 10
 αὐτοῦ καὶ αὐτὸς κατέπαυσεν³ ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτοῦ,
 ὥσπερ¹ ἀπὸ τῶν ἰδίων ὁ θεός. Σπουδάσωμεν⁷ οὖν 11
 εἰσελθεῖν εἰς ἐκείνην τὴν κατάπαυσιν,⁶ ἵνα μὴ ἐν τῷ
 αὐτῷ τις ὑποδείγματι⁸ πέσῃ τῆς ἀπειθείας.⁹ Ζῶν γὰρ ὁ 12
 λόγος τοῦ θεοῦ, καὶ ἐνεργής,¹⁰ καὶ τομώτερος¹¹ ὑπὲρ
 πᾶσαν μάχαιραν¹² δίστομον,¹³ καὶ διϊκνούμενος¹⁴ ἄχρι
 μερισμοῦ¹⁵ ψυχῆς τε καὶ πνεύματος, ἁρμῶν¹⁶ τε καὶ
 μυελῶν,¹⁷ καὶ κριτικὸς¹⁸ ἐνθυμήσεων¹⁹ καὶ ἐννοιῶν²⁰
 καρδίας. Καὶ οὐκ ἔστιν κτίσις²¹ ἀφανῆς²² ἐνώπιον 13

¹ τοσοῦτος, so great, so much. ² σκληρύνω, harden. ³ καταπαύω, cause to rest to rest, stop. ⁴ ἀπολείπω, leave, leave behind. ⁵ σαββατισμός, οὐ, ὁ, sabbath rest, sabbath observance. ⁶ κατάπαυσις, εως, ἡ, rest, resting. ⁷ σπουδάζω, hasten, be eager. ⁸ ὑπόδειγμα, τος, τό, copy, example. ⁹ ἀπειθεια, ας, ἡ, disobedience, willful unbelief. ¹⁰ ἐνεργής, effective, active. ¹¹ τομώτερος, sharper, keener. ¹² μάχαιρα, ης, ἡ, sword. ¹³ δίστομος, two-edged. ¹⁴ διϊκνέομαι, pierce, penetrate. ¹⁵ μερισμός, οὐ, ὁ, division, distribution. ¹⁶ ἁρμός, οὐ, ὁ, joint, joint of the body. ¹⁷ μυελός, ου, ὁ, marrow. ¹⁸ κριτικός, able to judge, critical. ¹⁹ ἐνθύμησις, εως, ἡ, deliberation, thought. ²⁰ ἐννοια, ας, ἡ, thought, intention. ²¹ κτίσις, εως, ἡ, creation, creature. ²² ἀφανής, invisible, hidden.

αὐτοῦ: πάντα δὲ γυμνά¹ καὶ τετραχλησμένα² τοῖς
ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ πρὸς ὃν ἡμῖν ὁ λόγος.

Ἔχοντες οὖν ἀρχιερέα μέγαν, διεληλυθότα τοὺς 14
οὐρανούς, Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ, κρατῶμεν τῆς
ὁμολογίας.³ Οὐ γὰρ ἔχομεν ἀρχιερέα μὴ δυνάμενον 15
συμπαθεῖν⁴ ταῖς ἀσθενείαις⁵ ἡμῶν, πεπειραμένον⁶ δὲ
κατὰ πάντα καθ' ὁμοιότητα,⁷ χωρὶς ἁμαρτίας. 16
Προσερχώμεθα οὖν μετὰ παρρησίας τῷ θρόνῳ τῆς
χάριτος, ἵνα λάβωμεν ἔλεον,⁸ καὶ χάριν εὕρωμεν εἰς
εὐκαιρον⁹ βοήθειαν.¹⁰

Πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς, ἐξ ἀνθρώπων λαμβανόμενος, ὑπὲρ 5
ἀνθρώπων καθίσταται¹¹ τὰ πρὸς τὸν θεόν, ἵνα
προσφέρει δῶρά¹² τε καὶ θυσίας¹³ ὑπὲρ ἁμαρτιῶν: 2
μετριοπαθεῖν¹⁴ δυνάμενος τοῖς ἀγνοοῦσιν¹⁵ καὶ

¹ γυμνός, naked, wearing only under-garments. ² τετραχλίζω, am laid bare, laid open. ³ ὁμολογία, ας, ἡ, confession, profession. ⁴ συμπαθεῖν, sympathize with, have compassion on. ⁵ ἀσθένεια, ας, ἡ, weakness, sickness. ⁶ πειράω, try, attempt. ⁷ ὁμοιότης, ητος, ἡ, likeness, similarity. ⁸ ἔλεος, ους, ὁ, pity, mercy. ⁹ εὐκαιρος, timely, suitable. ¹⁰ βοήθεια, ας, ἡ, help, assistance. ¹¹ καθίστημι, set, constitute. ¹² δῶρον, ου, τό, gift, present. ¹³ θυσία, ας, ἡ, sacrifice. ¹⁴ μετριοπαθεῖν, moderate one's feelings, deal gently. ¹⁵ ἀγνοέω, not know, be unaware.

πλανωμένοις, ἐπεὶ¹ καὶ αὐτὸς περίκειται² ἀσθένειαν·³ 3
 καὶ διὰ ταύτην ὀφείλει, καθὼς περὶ τοῦ λαοῦ, οὕτως
 καὶ περὶ ἑαυτοῦ, προσφέρειν ὑπὲρ ἁμαρτιῶν. Καὶ οὐχ 4
 ἑαυτῷ τις λαμβάνει τὴν τιμὴν, ἀλλὰ καλούμενος ὑπὸ
 τοῦ θεοῦ, καθάπερ⁴ καὶ Ἀαρών. Οὕτως καὶ ὁ χριστὸς 5
 οὐχ ἑαυτὸν ἐδόξασεν γεννηθῆναι ἀρχιερέα, ἀλλ' ὁ
 λαλήσας πρὸς αὐτόν, Υἱὸς μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον
 γεγέννηκά σε. Καθὼς καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει, Σὺ ἱερεὺς εἰς 6
 τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν⁵ Μελχισεδέκ.⁶ Ὅς ἐν ταῖς 7
 ἡμέραις τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, δεήσεις⁷ τε καὶ ἱκετηρίας⁸
 πρὸς τὸν δυνάμενον σώζειν αὐτὸν ἐκ θανάτου μετὰ
 κραυγῆς⁹ ἰσχυρᾶς¹⁰ καὶ δακρύων¹¹ προσενέγκας, καὶ
 εἰσακουσθεὶς¹² ἀπὸ τῆς εὐλαβείας,¹³ καίπερ¹⁴ ὢν υἱός, 8
 ἔμαθεν¹⁵ ἅψ' ὧν ἔπαθεν τὴν ὑπακοήν,¹⁶ καὶ τελειωθεὶς 9
 ἐγένετο τοῖς ὑπακούουσιν¹⁸ αὐτῷ πᾶσιν αἴτιος¹⁹

¹ ἐπεὶ, when, since. ² περίκειται, be around, surround. ³ ἀσθένεια, ας, ἡ, weakness, sickness. ⁴ καθάπερ, even as, just as. ⁵ τάξις, εως, ἡ, arranging, order. ⁶ Μελχισεδέκ, ὁ, Melchizedek. ⁷ δεήσις, εως, ἡ, entreaty, prayer. ⁸ ἱκετηρία, ας, ἡ, supplication, entreaty. ⁹ κραυγή, ἡς, ἡ, outcry, crying. ¹⁰ ἰσχυρός, strong, mighty. ¹¹ δάκρυον, ου, τό, teardrop, a tear. ¹² εἰσακούω, listen, hear. ¹³ εὐλάβεια, ας, ἡ, awe, reverence. ¹⁴ καίπερ, although. ¹⁵ μαθηθῆναι, learn, ascertain. ¹⁶ ὑπακοή, ἡς, ἡ, obedience. ¹⁷ τελεῖω, fill, fulfill. ¹⁸ ὑπακούω, obey, listen. ¹⁹ αἴτιος, ου, ὁ, causative of, responsible for.

σωτηρίας αἰωνίου: προσαγορευθεὶς¹ ὑπὸ τοῦ θεοῦ 10

ἀρχιερεὺς κατὰ τὴν τάξιν² Μελχισεδέκ.³

Περὶ οὗ πολλὺς ἡμῖν ὁ λόγος καὶ δυσερμηνευτός⁴ λέγειν, 11

ἐπεὶ⁵ νωθροὶ⁶ γεγονάτε ταῖς ἀκοαῖς.⁷ Καὶ γὰρ 12

ὀφείλοντες εἶναι διδάσκαλοι διὰ τὸν χρόνον, πάλιν

χρεῖαν ἔχετε τοῦ διδάσκειν ὑμᾶς, τίνα τὰ στοιχεῖα⁸ τῆς

ἀρχῆς τῶν λογίων⁹ τοῦ θεοῦ: καὶ γεγονάτε χρεῖαν

ἔχοντες γάλακτος,¹⁰ καὶ οὐ στερεᾶς¹¹ τροφῆς.¹² Πᾶς 13

γὰρ ὁ μετέχων¹³ γάλακτος¹⁰ ἄπειρος¹⁴ λόγου

δικαιοσύνης: νήπιος¹⁵ γὰρ ἐστίν. Τελείων¹⁶ δέ ἐστιν ἡ 14

στερεὰ¹¹ τροφή,¹² τῶν διὰ τὴν ἔξιν¹⁷ τὰ αἰσθητήρια¹⁸

γεγυμνασμένα¹⁹ ἐχόντων πρὸς διάκρισιν²⁰ καλοῦ τε

καὶ κακοῦ.

¹ προσαγορεύω, call by name, designate. ² τάξις, εως, ἡ, arranging, order. ³ Μελχισεδέκ, ὁ, Melchizedek. ⁴ δυσερμηνευτός, hard to explain. ⁵ ἐπεὶ, when, since. ⁶ νωθρός, lazy, sluggish. ⁷ ἀκοή, ἡς, ἡ, hearing, report. ⁸ στοιχεῖον, τό, elementary principles, elements. ⁹ λόγιον, οὐ, τό, saying, oracle. ¹⁰ γάλα, γάλακτος, τό, milk. ¹¹ στερεός, hard, firm. ¹² τροφή, ἡς, ἡ, food, nourishment. ¹³ μετέχω, partake of, share in. ¹⁴ ἄπειρος, unacquainted with, unaccustomed to. ¹⁵ νήπιος, infant, child. ¹⁶ τέλειος, complete, perfect. ¹⁷ ἔξις, εως, ἡ, maturity, condition. ¹⁸ αἰσθητήριον, οὐ, τό, faculty of perception, sense. ¹⁹ γυμνάζω, train, undergo discipline. ²⁰ διάκρισις, εως, ἡ, act of passing judgment.

Διό, ἀφέντες τὸν τῆς ἀρχῆς τοῦ χριστοῦ λόγον, ἐπὶ τὴν 6

τελειότητα¹ φερώμεθα, μὴ πάλιν θεμέλιον²

καταβαλλόμενοι³ μετανοίας⁴ ἀπὸ νεκρῶν ἔργων, καὶ

πίστεως ἐπὶ θεόν, βαπτισμῶν⁵ διδαχῆς, ἐπιθέσεώς⁶ τε 2

χειρῶν, ἀναστάσεώς τε νεκρῶν, καὶ κρίματος⁷ αἰωνίου.

Καὶ τοῦτο ποιήσωμεν, ἐάνπερ ἐπιτρέπη⁸ ὁ θεός. 3

Ἀδύνατον⁹ γὰρ τοὺς ἅπαξ¹⁰ φωτισθέντας,¹¹

γευσασμένους¹² τε τῆς δωρεᾶς¹³ τῆς ἐπουρανίου,¹⁴ καὶ

μετόχους¹⁵ γενηθέντας πνεύματος ἁγίου, καὶ καλὸν 5

γευσασμένους¹² θεοῦ ῥῆμα, δυνάμεις τε μέλλοντος

αἰῶνος, καὶ παραπεσόντας,¹⁶ πάλιν ἀνακαινίζειν¹⁷ εἰς 6

μετάνοιαν,⁴ ἀνασταυροῦντας¹⁸ ἑαυτοῖς τὸν υἱὸν τοῦ

θεοῦ καὶ παραδειγματίζοντας.¹⁹ Γῆ γὰρ ἡ πιούσα τὸν 7

ἐπ' αὐτῆς πολλάκις²⁰ ἐρχόμενον ὑετόν,²¹ καὶ τίκτουσα

βοτάνην²³ εὐθετον²⁴ ἐκείνοις δι' οὓς καὶ γεωργεῖται,²⁵

¹ τελειότης, ητος, ἡ, perfection, completeness. ² θεμέλιος, ου, ὁ, foundation. ³ καταβάλλω, strike down, found. ⁴ μετάνοια, ας, ἡ, repentance, change of mind. ⁵ βαπτισμός, οῦ, ὁ, washing, cleansing. ⁶ ἐπίθεσις, εως, ἡ, laying on, assault. ⁷ κρίμα, ος, τό, judgment, verdict. ⁸ ἐπιτρέπω, permit, allow. ⁹ ἀδύνατος, impossible, unable. ¹⁰ ἅπαξ, once, once for all. ¹¹ φωτίζω, give light, enlighten. ¹² γεύομαι, taste, experience. ¹³ δωρεά, ας, ἡ, gift, free gift. ¹⁴ ἐπουράνιος, heavenly, celestial. ¹⁵ μέτοχος, ου, ὁ, partaker, partner. ¹⁶ παραπίπτω, fall away, commit apostasy. ¹⁷ ἀνακαινίζω, renew, restore. ¹⁸ ἀνασταυρώω, crucify again. ¹⁹ παραδειγματίζω, expose, make an example of. ²⁰ πολλάκις, often, many times. ²¹ ὑετός, ου, ὁ, rain. ²² τίκτω, give birth to, bear. ²³ βοτάνη, ης, ἡ, herb, plant. ²⁴ εὐθετος, useful, fit. ²⁵ γεωργέω, farm, cultivate.

μεταλαμβάνει¹ εὐλογίας² ἀπὸ τοῦ θεοῦ· ἐκφέρουσα³ δὲ 8

ἀκάνθας⁴ καὶ τριβόλους,⁵ ἀδόκιμος⁶ καὶ κατάρας⁷

ἐγγύς, ἥς τὸ τέλος εἰς καῦσιν.⁸

Πεπείσμεθα δὲ περὶ ὑμῶν, ἀγαπητοί, τὰ κρείσσονα⁹ καὶ 9

ἐχόμενα σωτηρίας, εἰ καὶ οὕτως λαλοῦμεν· οὐ γὰρ 10

ἄδικος¹⁰ ὁ θεὸς ἐπιλαθέσθαι¹¹ τοῦ ἔργου ὑμῶν, καὶ τοῦ

κόπου¹² τῆς ἀγάπης ἥς ἐνεδείξασθε¹³ εἰς τὸ ὄνομα

αὐτοῦ, διακονήσαντες τοῖς ἀγίοις καὶ διακονοῦντες. 11

Ἐπιθυμοῦμεν¹⁴ δὲ ἕκαστον ὑμῶν τὴν αὐτὴν

ἐνδείκνυσθαι¹³ σπουδὴν¹⁵ πρὸς τὴν πληροφορίαν¹⁶ τῆς

ἐλπίδος ἄχρι τέλους· ἵνα μὴ νωθροὶ¹⁷ γένησθε, 12

μιμηταὶ¹⁸ δὲ τῶν διὰ πίστεως καὶ μακροθυμίας¹⁹

κληρονομούντων²⁰ τὰς ἐπαγγελίας.

¹ μεταλαμβάνω, partake of, share. ² εὐλογία, ας, ἡ, blessing, adulation. ³ ἐκφέρω, carry out, bring forth. ⁴ ἀκάνθα, ης, ἡ, thorn, thorn bush. ⁵ τριβόλος, ου, ὁ, thistle, briar. ⁶ ἀδόκιμος, not passing the test, rejected. ⁷ κατάρα, ας, ἡ, curse, cursing. ⁸ καῦσις, εως, ἡ, burning, burning up. ⁹ κρείσσων, stronger, more excellent. ¹⁰ ἄδικος, unjust, unrighteous. ¹¹ ἐπιλανθάνομαι, forget, neglect. ¹² κόπος, ου, ὁ, labor, trouble. ¹³ ἐνδείκνυμι, show forth, show. ¹⁴ ἐπιθυμέω, desire, long for. ¹⁵ σπουδή, ἡς, ἡ, haste, diligence. ¹⁶ πληροφορία, ας, ἡ, full assurance, certainty. ¹⁷ νωθρός, lazy, sluggish. ¹⁸ μιμητής, οὔ, ὁ, imitator. ¹⁹ μακροθυμία, ας, ἡ, long-suffering, patience. ²⁰ κληρονομέω, inherit, obtain.

Τῷ γὰρ Ἀβραάμ ἐπαγγειλάμενος¹ ὁ θεός, ἐπεὶ² κατ' 13
 οὐδενὸς εἶχεν μείζονος ὁμόσαι,³ ὥμοσεν³ καθ' ἑαυτοῦ, 14
 λέγων, ἥ⁴ μὴν⁵ εὐλογῶν εὐλογήσω σε, καὶ πληθύνων
 πληθυνῶ⁶ σε. Καὶ οὕτως μακροθυμήσας⁷ ἐπέτυχεν⁸ 15
 τῆς ἐπαγγελίας. Ἄνθρωποι μὲν γὰρ κατὰ τοῦ μείζονος 16
 ὁμνύουσιν,³ καὶ πάσης αὐτοῖς ἀντιλογίας⁹ πέρας¹⁰ εἰς
 βεβαίωσιν¹¹ ὁ ὅρκος.¹² Ἐν ᾧ περισσότερον¹³ 17
 βουλόμενος ὁ θεὸς ἐπιδείξει¹⁴ τοῖς κληρονόμοις¹⁵ τῆς
 ἐπαγγελίας τὸ ἀμετάθετον¹⁶ τῆς βουλῆς¹⁷ αὐτοῦ,
 ἐμεσίτευσεν¹⁸ ὅρκῳ,¹² ἵνα διὰ δύο πραγμάτων¹⁹ 18
 ἀμεταθέτων,¹⁶ ἐν οἷς ἀδύνατον²⁰ ψεύσασθαι²¹ θεόν,
 ἰσχυρὰν²² παράκλησιν²³ ἔχωμεν οἱ καταφυγόντες²⁴
 κρατῆσαι τῆς προκειμένης²⁵ ἐλπίδος· ἣν ὥς ἄγκυραν²⁶ 19
 ἔχωμεν τῆς ψυχῆς ἀσφαλῆ²⁷ τε καὶ βεβαίαν,²⁸ καὶ

¹ ἐπαγγέλλομαι, promise, profess. ² ἐπεὶ, when, since. ³ ὁμνύω, swear, take an oath. ⁴ ἦ, truly, surely. ⁵ μὴν, ὁ, month, certainly. ⁶ πληθύνω, multiply, increase. ⁷ μακροθυμέω, be patient, suffer long. ⁸ ἐπιτυχάνω, obtain, attain. ⁹ ἀντιλογία, ας, ἡ, dispute, contradiction. ¹⁰ πέρας, ατος, τό, limit, end. ¹¹ βεβαίωσις, εως, ἡ, confirmation, ratification. ¹² ὅρκος, ου, ὁ, oath. ¹³ περισσός, excessive, abundant. ¹⁴ ἐπιδείκνυμι, show, prove. ¹⁵ κληρονόμος, ου, ὁ, heir, inheritor. ¹⁶ ἀμετάθετος, unchangeable, unchanged. ¹⁷ βουλή, ἡς, ἡ, counsel, purpose. ¹⁸ μεσιτεύω, guarantee, mediate. ¹⁹ πᾶγμα, τος, τό, deed, matter. ²⁰ ἀδύνατος, impossible, unable. ²¹ ψεύδομαι, lie. ²² ἰσχυρός, strong, mighty. ²³ παράκλησις, εως, ἡ, exhortation, consolation. ²⁴ καταφεύγω, flee, take refuge. ²⁵ πρόκειμαι, be set before, be exhibited. ²⁶ ἄγκυρα, ας, ἡ, anchor. ²⁷ ἀσφαλής, certain, definite. ²⁸ βέβαιος, firm, secure.

εἰσερχομένην εἰς τὸ ἐσώτερον¹ τοῦ καταπετάσματος·² 20

οὗρου πρόδρομος³ ὑπὲρ ἡμῶν εἰσῆλθεν Ἰησοῦς, κατὰ
τὴν τάξιν⁴ Μελχισεδέκ⁵ ἀρχιερεὺς γενόμενος εἰς τὸν
αἰῶνα.

Οὗτος γὰρ ὁ Μελχισεδέκ,⁵ βασιλεὺς Σαλήμ,⁶ ἱερεὺς τοῦ 7

θεοῦ τοῦ ὑψίστου,⁷ ὁ συναντήσας⁸ Ἀβραάμ

ὑποστρέφοντι ἀπὸ τῆς κοπῆς⁹ τῶν βασιλείων καὶ

εὐλογήσας αὐτόν, ὃ καὶ δεκάτην¹⁰ ἀπὸ πάντων 2

ἐμέρισεν¹¹ Ἀβραάμ – πρῶτον μὲν ἐρμηνευόμενος¹²

βασιλεὺς δικαιοσύνης, ἔπειτα¹³ δὲ καὶ βασιλεὺς

Σαλήμ,⁶ ὃ ἐστὶν βασιλεὺς εἰρήνης: ἀπάτωρ,¹⁴ ἀμήτωρ, 3

ἀγενεαλόγητος,¹⁶ μήτε ἀρχὴν ἡμερῶν μήτε ζωῆς

τέλος ἔχων, ἀφωμοιωμένος¹⁷ δὲ τῷ υἱῷ τοῦ θεοῦ –

μένει ἱερεὺς εἰς τὸ διηνεκές.¹⁸

¹ ἐσώτερος, within, inside (gen). ² καταπέτασμα, τος, τό, curtain or veil, veil. ³ πρόδρομος, ου, ὁ, going before, forerunner. ⁴ τάξις, εως, ἡ, arranging, order. ⁵ Μελχισεδέκ, ὁ, Melchizedek. ⁶ Σαλήμ, ἡ, Salem. ⁷ ὑψιστος, highest, most high. ⁸ συναντάω, meet with, hence to happen. ⁹ κοπή, ἡς, ἡ, miting, slaughter. ¹⁰ δεκάτη, ἡς, ἡ, tenth part, tithe. ¹¹ μερίζω, divide, part. ¹² ἐρμηνεύω, interpret, translate. ¹³ ἔπειτα, then, after this. ¹⁴ ἀπάτωρ, fatherless, without a father. ¹⁵ ἀμήτωρ, without a mother. ¹⁶ ἀγενεαλόγητος, without genealogy. ¹⁷ ἀφομοιόω, make like, assimilate. ¹⁸ διηνεκής, continuous, perpetual.

Θεωρεῖτε δὲ πηλίκος¹ οὗτος, ὧς καὶ δεκάτην² Ἀβραὰμ 4
 ἔδωκεν ἐκ τῶν ἀκροθινίων³ ὁ πατριάρχης.⁴ Καὶ οἱ μὲν 5
 ἐκ τῶν υἱῶν Λευὶ⁵ τὴν ἱερατείαν⁶ λαμβάνοντες
 ἐντολὴν ἔχουσιν ἀποδεκατοῦν⁷ τὸν λαὸν κατὰ τὸν
 νόμον, τοῦτ' ἔστιν τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῶν, καίπερ⁸
 ἐξεληλυθότας ἐκ τῆς ὀσφύος⁹ Ἀβραάμ· ὁ δὲ μὴ 6
 γενεαλογούμενος¹⁰ ἐξ αὐτῶν δεδεκάτωκεν¹¹ τὸν
 Ἀβραάμ, καὶ τὸν ἔχοντα τὰς ἐπαγγελίας εὐλόγηκεν. 7
 Χωρὶς δὲ πάσης ἀντιλογίας,¹² τὸ ἔλαττον¹³ ὑπὸ τοῦ
 κρείττονος¹⁴ εὐλογεῖται. Καὶ ὧδε μὲν δεκάτας² 8
 ἀποθνήσκοντες ἄνθρωποι λαμβάνουσιν· ἐκεῖ δέ,
 μαρτυρούμενος ὅτι ζῇ. Καί, ὡς ἔπος¹⁵ εἰπεῖν, διὰ 9
 Ἀβραάμ καὶ Λευὶ⁵ ὁ δεκάτας² λαμβάνων δεδεκάτῳται·
 ἔτι γὰρ ἐν τῇ ὀσφύϊ⁹ τοῦ πατρὸς ἦν, ὅτε συνήνητησεν¹⁶ 10
 αὐτῷ ὁ Μελχισεδέκ.¹⁷

¹ πηλίκος, how large, how great. ² δεκάτη, ης, ἡ, tenth part, tithe. ³ ἀκροθίνιον, ου, τό, booty, spoils. ⁴ πατριάρχης, ου, ὁ, patriarch. ⁵ Λευὶ, ὁ, Levi. ⁶ ἱερατεία, ας, ἡ, priestly office, priesthood. ⁷ ἀποδεκατόω, tithe, collect a tithe. ⁸ καίπερ, although. ⁹ ὀσφύς, ὅς, ἡ, waist, hip. ¹⁰ γενεαλογέω, trace descent or ancestry. ¹¹ δεκατόω, collect or receive tithes, tithe. ¹² ἀντιλογία, ας, ἡ, dispute, contradiction. ¹³ ἐλάσσων, lesser, less. ¹⁴ κρείττων, stronger, more excellent. ¹⁵ ἔπος, ους, τό, word, so to speak. ¹⁶ συναντάω, meet with, hence to happen. ¹⁷ Μελχισεδέκ, ὁ, Melchizedek.

Εἰ μὲν οὖν τελείωσις¹ διὰ τῆς Λευϊτικῆς² ἱερωσύνης³ ἦν 11

– ὁ λαὸς γὰρ ἐπ’ αὐτῇ νενομοθέτητο⁴ – τίς ἔτι χρεία,

κατὰ τὴν τάξιν⁵ Μελχισεδέκ⁶ ἕτερον ἀνίστασθαι ἱερέα,

καὶ οὐ κατὰ τὴν τάξιν⁵ Ἀαρὼν λέγεσθαι; 12

Μετατιθεμένης⁷ γὰρ τῆς ἱερωσύνης,³ ἐξ ἀνάγκης⁸ καὶ

νόμου μετάρθεσις⁹ γίνεται. Ἐφ’ ὃν γὰρ λέγεται ταῦτα, 13

φυλῆς ἑτέρας μετέσχηκεν,¹⁰ ἀφ’ ἧς οὐδεὶς

προσέσχηκεν¹¹ τῷ θυσιαστηρίῳ.¹² Πρόδηλον¹³ γὰρ ὅτι 14

ἐξ Ἰούδα¹⁴ ἀνατέταλκεν¹⁵ ὁ κύριος ἡμῶν, εἰς ἣν φυλὴν

οὐδὲν περὶ ἱερωσύνης³ Μωϋσῆς ἐλάλησεν. Καὶ 15

περισσότερον¹⁶ ἔτι κατὰδὴλόν¹⁷ ἔστιν, εἰ κατὰ τὴν

ὁμοιότητα¹⁸ Μελχισεδέκ⁶ ἀνίσταται ἱερεὺς ἕτερος, ὃς 16

οὐ κατὰ νόμον ἐντολῆς σαρκικῆς¹⁹ γέγονεν, ἀλλὰ

κατὰ δύναντα ζωῆς ἀκαταλύτου:²⁰ μαρτυρεῖ γὰρ ὅτι 17

Σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν⁵ Μελχισεδέκ.⁶ 18

¹ τελείωσις, εως, ἡ, perfection, fulfillment. ² Λευϊτικός, Levitical. ³ ἱερωσύνη, ης, ἡ, priesthood, priestly office. ⁴ νομοθετέω, ordain, enact. ⁵ τάξις, εως, ἡ, arranging, order. ⁶ Μελχισεδέκ, ὁ, Melchizedek. ⁷ μετατίθῃμι, transfer, change. ⁸ ἀνάγκη, ης, ἡ, necessity, distress. ⁹ μετάρθεσις, εως, ἡ, change, removal. ¹⁰ μετέχω, partake of, share in. ¹¹ προσέχω, take head of, attend to. ¹² θυσιαστήριον, ου, τό, altar. ¹³ πρόδηλος, clear, evident. ¹⁴ Ἰούδα, ὁ, Judah, Judas. ¹⁵ ἀνατέλλω, cause to rise, make to rise. ¹⁶ περισσός, excessive, abundant. ¹⁷ κατὰδὴλος, very clear, quite plain. ¹⁸ ὁμοιότης, ητος, ἡ, likeness, similarity. ¹⁹ σαρκικός, fleshly, carnal. ²⁰ ἀκατάλυτος, indissoluble.

Ἀθέτησις¹ μὲν γὰρ γίνεται προαγούσης² ἐντολῆς, διὰ
 τὸ αὐτῆς ἀσθενές³ καὶ ἀνωφελές⁴· οὐδὲν γὰρ 19
 ἐτελείωσεν⁵ ὁ νόμος, ἐπεισαγωγὴ⁶ δὲ κρείττονος⁷
 ἐλπίδος, δι' ἧς ἐγγίζομεν τῷ θεῷ. Καὶ καθ' ὅσον οὐ 20
 χωρὶς ὀρκωμοσίας⁸ – οἱ μὲν γὰρ χωρὶς ὀρκωμοσίας⁸
 εἰσὶν ἱερεῖς γεγονότες, ὁ δὲ μετὰ ὀρκωμοσίας⁸, διὰ τοῦ 21
 λέγοντος πρὸς αὐτόν, "Ὡμοσεν⁹ κύριος καὶ οὐ
 μεταμεληθήσεται,¹⁰ Σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν
 τάξιν¹¹ Μελχισεδέκ¹² – κατὰ τοσοῦτον¹³ κρείττονος⁷ 22
 διαθήκης γέγονεν ἔγγυος¹⁴ Ἰησοῦς. Καὶ οἱ μὲν 23
 πλείονές εἰσιν γεγονότες ἱερεῖς, διὰ τὸ θανάτω
 καλύεσθαι¹⁵ παραμένειν¹⁶· ὁ δέ, διὰ τὸ μένειν αὐτόν 24
 εἰς τὸν αἰῶνα, ἀπαράβατον¹⁷ ἔχει τὴν ἱερωσύνην.¹⁸ 25
 "Ὅθεν¹⁹ καὶ σώζειν εἰς τὸ παντελές²⁰ δύναται τοὺς
 προσερχομένους δι' αὐτοῦ τῷ θεῷ, πάντοτε ζῶν εἰς τὸ

¹ ἀθέτησις, εως, ἡ, setting aside, annulment. ² προάγω, lead forth, go before. ³ ἀσθενής, weak, infirm. ⁴ ἀνωφελής, unprofitable, useless. ⁵ τελειώω, fill, fulfill. ⁶ ἐπεισαγωγὴ, ἡς, ἡ, bringing in besides, bringing in. ⁷ κρείττων, stronger, more excellent. ⁸ ὀρκωμοσία, ας, ἡ, oath, taking of an oath. ⁹ ὀμνύω, swear, take an oath. ¹⁰ μεταμέλομαι, regret, repent. ¹¹ τάξις, εως, ἡ, arranging, order. ¹² Μελχισεδέκ, ὁ, Melchizedek. ¹³ τοσοῦτος, so great, so much. ¹⁴ ἔγγυος, ου, ὁ, under good security, surety. ¹⁵ καλύω, forbid, hinder. ¹⁶ παραμένω, remain beside, continue. ¹⁷ ἀπαράβατος, permanent, unchangeable. ¹⁸ ἱερωσύνη, ης, ἡ, priesthood, priestly office. ¹⁹ ὅθεν, from where, from which. ²⁰ παντελής, completely, forever.

ἐντυγχάνειν¹ ὑπὲρ αὐτῶν.

Τοιοῦτος γὰρ ἡμῖν ἔπρεπεν² ἀρχιερεύς, ὅσιος,³ ἄκακος,⁴ 26

ἀμίαντος,⁵ κεχωρισμένος⁶ ἀπὸ τῶν ἀμαρτωλῶν, καὶ

ὑψηλότερος⁷ τῶν οὐρανῶν γενόμενος: ὃς οὐκ ἔχει καθ' 27

ἡμέραν ἀνάγκην,⁸ ὥσπερ οἱ ἀρχιερεῖς, πρότερον⁹ ὑπὲρ

τῶν ἰδίων ἀμαρτιῶν θυσίας¹⁰ ἀναφέρειν,¹¹ ἔπειτα¹²

τῶν τοῦ λαοῦ: τοῦτο γὰρ ἐποίησεν ἐφάπαξ,¹³ ἑαυτὸν

ἀνενέγκας.¹¹ Ὁ νόμος γὰρ ἀνθρώπους καθίστησιν¹⁴ 28

ἀρχιερεῖς, ἔχοντας ἀσθένειαν:¹⁵ ὁ λόγος δὲ τῆς

ὀρκωμοσίας¹⁶ τῆς μετὰ τὸν νόμον, υἱὸν εἰς τὸν αἰῶνα

τετελειωμένον.¹⁷

Κεφάλαιον¹⁸ δὲ ἐπὶ τοῖς λεγομένοις: τοιοῦτον ἔχομεν 8

ἀρχιερέα, ὃς ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θρόνου τῆς

μεγαλωσύνης¹⁹ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, τῶν ἁγίων 2

¹ ἐντυγχάνω, entreat, intercede. ² πρέπω, be clearly seen, be fitting. ³ ὅσιος, righteous, pious. ⁴ ἄκακος, guileless, innocent. ⁵ ἀμίαντος, undefiled, untainted. ⁶ χωρίζω, separate, depart. ⁷ ὑψηλός, high, lofty. ⁸ ἀνάγκη, ἡ, necessity, distress. ⁹ πρότερον, formerly, before. ¹⁰ θυσία, ας, ἡ, sacrifice. ¹¹ ἀναφέρω, bring up, offer. ¹² ἔπειτα, then, after this. ¹³ ἐφάπαξ, once for all, once. ¹⁴ καθίστημι, set, constitute. ¹⁵ ἀσθένεια, ας, ἡ, weakness, sickness. ¹⁶ ὀρκωμοσία, ας, ἡ, oath, taking of an oath. ¹⁷ τελειόω, fill, fulfill. ¹⁸ κεφάλαιον, ου, τό, main thing, main point. ¹⁹ μεγαλωσύνη, ἡς, ἡ, greatness, majesty.

λειτουργός,¹ καὶ τῆς σκηνῆς² τῆς ἀληθινῆς,³ ἣν ἔπηξεν
 ὁ κύριος, καὶ οὐκ ἄνθρωπος: πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς εἰς τὸ ³
 προσφέρειν δῶρά⁵ τε καὶ θυσίας⁶ καθίσταται.⁷ ὅθεν⁸
 ἀναγκαῖον⁹ ἔχειν τι καὶ τοῦτον ὁ προσενέγκη. Εἰ μὲν ⁴
 γὰρ ἦν ἐπὶ γῆς, οὐδ' ἂν ἦν ἱερεὺς, ὄντων τῶν ἱερέων
 τῶν προσφερόντων κατὰ τὸν νόμον τὰ δῶρα,⁵ οἵτινες ⁵
 ὑποδείγματι¹⁰ καὶ σκιᾷ¹¹ λατρεύουσιν¹² τῶν
 ἐπουρανίων,¹³ καθὼς κεχηρμάτισται¹⁴ Μωϋσῆς
 μέλλων ἐπιτελεῖν¹⁵ τὴν σκηνήν,² Ὅρα, γὰρ φησιν,
 ποιήσεις πάντα κατὰ τὸν τύπον¹⁶ τὸν δειχθέντα σοι ἐν
 τῷ ὄρει. Nunί¹⁷ δὲ διαφορωτέρας¹⁸ τέτυχεν¹⁹ ⁶
 λειτουργίας,²⁰ ὅσω καὶ κρείττονός²¹ ἐστὶν διαθήκης
 μεσίτης,²² ἥτις ἐπὶ κρείττοσιν²¹ ἐπαγγελίας
 νενομοθέτηται.²³ Εἰ γὰρ ἡ πρώτη ἐκείνη ἦν ἄμεμπτος, ⁷
 οὐκ ἂν δευτέρας ἐζητείτο τόπος. Μεμφόμενος²⁵ γὰρ ⁸

¹ λειτουργός, οὐ, ὁ, minister, servant. ² σκηνή, ἡς, ἡ, tent, tabernacle. ³ ἀληθινός, true, genuine. ⁴ πῆγνυμι, make firm, put together. ⁵ δῶρον, ου, τό, gift, present. ⁶ θυσία, ας, ἡ, sacrifice. ⁷ καθίστημι, set, constitute. ⁸ ὅθεν, from where, from which. ⁹ ἀναγκαῖος, necessary, essential. ¹⁰ ὑπόδειγμα, τος, τό, copy, example. ¹¹ σκιά, ας, ἡ, shadow, thick darkness. ¹² λατρεύω, serve, worship. ¹³ ἐπουράνιος, heavenly, celestial. ¹⁴ χερμάτιζω, instruct, reveal. ¹⁵ ἐπιτελέω, complete, perform. ¹⁶ τύπος, ου, ὁ, mark, example. ¹⁷ nunί, now, already. ¹⁸ διάφορος, various, different. ¹⁹ τυγχάνω, obtain, happen. ²⁰ λειτουργία, ας, ἡ, service, ministry. ²¹ κρείττων, stronger, more excellent. ²² μεσίτης, ου, ὁ, mediator, go-between. ²³ νομοθετέω, ordain, enact. ²⁴ ἄμεμπτος, blameless. ²⁵ μέμφομαι, find fault with, blame.

αὐτοῖς λέγει, Ἰδοὺ, ἡμέραι ἔρχονται, λέγει κύριος, καὶ
 συντελέσω¹ ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰσραὴλ καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον
 Ἰούδα² διαθήκην καινὴν· οὐ κατὰ τὴν διαθήκην ἦν³
 ἐποίησα τοῖς πατράσιν αὐτῶν ἐν ἡμέρᾳ ἐπιλαβομένου
 μου τῆς χειρὸς αὐτῶν ἐξαγαγεῖν⁴ αὐτοὺς ἐκ γῆς
 Αἰγύπτου·⁵ ὅτι αὐτοὶ οὐκ ἐνέμειναν⁶ ἐν τῇ διαθήκῃ
 μου, καὶ γὰρ ἡμέλησα⁷ αὐτῶν, λέγει κύριος. Ὅτι αὕτη ἡ¹⁰
 διαθήκη ἦν διαθήσομαι⁸ τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ μετὰ τὰς
 ἡμέρας ἐκείνας, λέγει κύριος, διδοὺς νόμους μου εἰς
 τὴν διάνοιαν⁹ αὐτῶν, καὶ ἐπὶ καρδίας αὐτῶν ἐπιγράψω
 αὐτούς· καὶ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς θεόν, καὶ αὐτοὶ ἔσονται
 μοι εἰς λαόν. Καὶ οὐ μὴ διδάξωσιν ἕκαστος τὸν¹¹
 πολίτην¹¹ αὐτοῦ, καὶ ἕκαστος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ,
 λέγων, Γινώθι τὸν κύριον· ὅτι πάντες εἰδήσουσίν με,
 ἀπὸ μικροῦ αὐτῶν ἕως μεγάλου αὐτῶν. Ὅτι ἴλεως¹²¹²
 ἔσομαι ταῖς ἀδικίαις¹³ αὐτῶν, καὶ τῶν ἁμαρτιῶν

¹ συντελέω, complete, accomplish. ² Ἰούδα, ὁ, Judah, Judas. ³ ἐπιλαμβάνομαι, take hold of, seize. ⁴ ἐξάγω, lead out.
⁵ Αἴγυπτος, οὐ, ἡ, Egypt. ⁶ ἐμμένω, persevere, remain (in). ⁷ ἀμελέω, neglect, be unconcerned. ⁸ διατίθεμαι, appoint,
 make. ⁹ διάνοια, ας, ἡ, mind, understanding. ¹⁰ ἐπιγράφω, write upon, inscribe. ¹¹ πολίτης, οὐ, ὁ, citizen. ¹² ἴλεως,
 gracious, merciful. ¹³ ἀδικία, ας, ἡ, unrighteousness.

αὐτῶν καὶ τῶν ἀνομιῶν¹ αὐτῶν οὐ μὴ μνησθῶ² ἔτι. 13

Ἐν τῷ λέγειν, Καινήν, πεπαλαίωκεν³ τὴν πρώτην. Τὸ

δὲ παλαιούμενον³ καὶ γηράσκον,⁴ ἐγγὺς ἀφανισμοῦ.⁵

Εἶχεν μὲν οὖν καὶ ἡ πρώτη δικαιώματα⁶ λατρείας,⁷ τό τε 9

ἅγιον κοσμικόν.⁸ Σκηνή⁹ γὰρ κατεσκευάσθη¹⁰ ἡ 2

πρώτη, ἐν ᾗ ἡ τε λυχνία¹¹ καὶ ἡ τράπεζα¹² καὶ ἡ

πρόθεσις¹³ τῶν ἄρτων, ἥτις λέγεται ἅγια. Μετὰ δὲ τὸ 3

δεύτερον καταπέτασμα¹⁴ σκηνή⁹ ἡ λεγομένη ἅγια

ἁγίων, χρυσοῦν¹⁵ ἔχουσα θυμιατήριον,¹⁶ καὶ τὴν 4

κιβωτὸν¹⁷ τῆς διαθήκης περικεκαλυμμένην¹⁸

πάντοθεν¹⁹ χρυσίῳ,²⁰ ἐν ᾗ στάμνος²¹ χρυσῇ¹⁵ ἔχουσα

τὸ μάννα,²² καὶ ἡ ῥάβδος²³ Ἀαρὼν ἡ βλαστήσασα,²⁴

καὶ αἱ πλάκες²⁵ τῆς διαθήκης: ὑπεράνω²⁶ δὲ αὐτῆς 5

Χερουβὶμ²⁷ δόξης κατασκιάζοντα²⁸ τὸ ἱλαστήριον:²⁹

¹ ἀνομία, ας, ἡ, lawlessness, iniquity. ² μινῆσκομαι, remember, recall. ³ παλαιώω, make or become old, obsolete. ⁴ γηράσκω, grow old, become old. ⁵ ἀφανισμός, οὐ, ὁ, vanishing, disappearing. ⁶ δικαίωμα, τος, τό, regulation, righteous deed. ⁷ λατρεία, ας, ἡ, service, divine worship. ⁸ κοσμικός, earthly, worldly. ⁹ σκηνή, ἡς, ἡ, tent, tabernacle. ¹⁰ κατασκευάζω, prepare, build. ¹¹ λυχνία, ας, ἡ, lampstand. ¹² τράπεζα, ης, ἡ, table. ¹³ πρόθεσις, εως, ἡ, setting forth, purpose. ¹⁴ καταπέτασμα, τος, τό, curtain or veil, veil. ¹⁵ χρυσοῦς, golden. ¹⁶ θυμιατήριον, ου, τό, altar of incense, censer. ¹⁷ κιβωτός, οὐ, ἡ, wooden box, ark. ¹⁸ περικαλύπτω, cover, conceal. ¹⁹ πάντοθεν, on all sides, from all sides. ²⁰ χρυσίον, ου, τό, gold, golden ornament. ²¹ στάμνος, ου, ἡ, jar, jar or vase. ²² μάννα, τό, manna. ²³ ῥάβδος, ου, ἡ, staff, rod. ²⁴ βλαστάνω, sprout, produce. ²⁵ πλάξ, πλακός, ἡ, tablet, table. ²⁶ ὑπεράνω, high above (gen), far above. ²⁷ χερουβὶμ, τό, cherubim. ²⁸ κατασκιάζω, overshadow. ²⁹ ἱλαστήριον, ου, τό, sin offering, covering.

περὶ ὧν οὐκ ἔστιν νῦν λέγειν κατὰ μέρος. Τούτων δὲ 6

οὕτως κατεσκευασμένων,¹ εἰς μὲν τὴν πρώτην

σκηνὴν² διὰ παντὸς εἰσίσιν³ οἱ ἱερεῖς, τὰς λατρείας⁴

ἐπιτελοῦντες·⁵ εἰς δὲ τὴν δευτέραν ἅπαξ⁶ τοῦ ἐνιαυτοῦ 7

μόνος ὁ ἀρχιερεύς, οὐ χωρὶς αἵματος, ὃ προσφέρει

ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ τῶν τοῦ λαοῦ ἀγνοημάτων·⁸ τοῦτο 8

δηλοῦντος⁹ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, μήπω¹⁰

πεφανερῶσθαι τὴν τῶν ἁγίων ὁδόν, ἔτι τῆς πρώτης

σκηνῆς² ἐχούσης στάσιν·¹¹ ἥτις παραβολὴ εἰς τὸν 9

καιρὸν τὸν ἐνεστηκότα,¹² καθ' ὃν δῶρά¹³ τε καὶ θυσίαι

προσφέρονται, μὴ δυνάμεναι κατὰ συνείδησιν

τελειῶσαι¹⁵ τὸν λατρεύοντα,¹⁶ μόνον ἐπὶ βρώμασιν¹⁷ 10

καὶ πόμασιν¹⁸ καὶ διαφόροις¹⁹ βαπτισμοῖς²⁰ καὶ

δικαιώμασιν²¹ σαρκός, μέχρι²² καιροῦ διορθώσεως²³

ἐπικείμενα.²⁴

¹ κατασκευάζω, prepare, build. ² σκηνή, ἡς, ἡ, tent, tabernacle. ³ εἰσεῖμι, enter, go in. ⁴ λατρεία, ας, ἡ, service, divine worship. ⁵ ἐπιτελέω, complete, perform. ⁶ ἅπαξ, once, once for all. ⁷ ἐνιαυτός, οὗ, ὁ, year. ⁸ ἀγνόημα, τος, τό, sin of ignorance. ⁹ δηλώω, show, make clear. ¹⁰ μήπω, not yet. ¹¹ στάσις, εως, ἡ, standing, rebellion. ¹² ἐνίστημι, be present, place in or upon. ¹³ δῶρον, ου, τό, gift, present. ¹⁴ θυσία, ας, ἡ, sacrifice. ¹⁵ τελειόω, fill, fulfill. ¹⁶ λατρεύω, serve, worship. ¹⁷ βρώμα, τος, τό, food, food of any kind. ¹⁸ πόμα, τος, τό, drink. ¹⁹ διάφορος, various, different. ²⁰ βαπτισμός, οὗ, ὁ, washing, cleansing. ²¹ δικαίωμα, τος, τό, regulation, righteous deed. ²² μέχρι, until, as far as (gen). ²³ διόρθωσις, εως, ἡ, reformation, new order. ²⁴ ἐπικείμεαι, lie on, lie upon.

Χριστὸς δὲ παραγενόμενος ἀρχιερεὺς τῶν μελλόντων 11

ἀγαθῶν, διὰ τῆς μείζονος καὶ τελειοτέρας¹ σκηνῆς,² οὐ

χειροποιήτου,³ τοῦτ' ἔστιν, οὐ ταύτης τῆς κτίσεως,⁴ 12

οὐδὲ δι' αἵματος τράγων⁵ καὶ μόσχων,⁶ διὰ δὲ τοῦ ἰδίου

αἵματος εἰσῆλθεν ἐφάπαξ⁷ εἰς τὰ ἅγια, αἰωνίαν

λύτρωσιν⁸ εὐράμενος. Εἰ γὰρ τὸ αἷμα ταύρων⁹ καὶ 13

τράγων,⁵ καὶ σποδὸς¹⁰ δαμάλεως¹¹ ῥαντίζουσα¹² τοὺς

κεκοινωμένους,¹³ ἁγιάζει¹⁴ πρὸς τὴν τῆς σαρκὸς

καθαρότητα,¹⁵ πόσῳ¹⁶ μᾶλλον τὸ αἷμα τοῦ χριστοῦ, ὃς 14

διὰ πνεύματος αἰωνίου ἑαυτὸν προσήνεγκεν ἁμωμον

τῷ θεῷ, καθαρθεὶς τὴν συνείδησιν ὑμῶν ἀπὸ νεκρῶν

ἔργων, εἰς τὸ λατρεύειν¹⁸ θεῷ ζῶντι; Καὶ διὰ τοῦτο 15

διαθήκης καινῆς μεσίτης¹⁹ ἐστίν, ὅπως, θανάτου

γενομένου εἰς ἀπολύτρωσιν²⁰ τῶν ἐπὶ τῇ πρώτῃ

διαθήκῃ παραβάσεων,²¹ τὴν ἐπαγγελίαν λάβωσιν οἱ

¹ τέλειος, complete, perfect. ² σκηνή, ἡς, ἡ, tent, tabernacle. ³ χειροποιήτος, made by hand, done or made with hands. ⁴ κτίσις, εως, ἡ, creation, creature. ⁵ τράγος, ου, ὁ, male goat. ⁶ μόσχος, ου, ὁ, calf. ⁷ ἐφάπαξ, once for all, once. ⁸ λύτρωσις, εως, ἡ, ransoming, redemption. ⁹ ταῦρος, ου, ὁ, bull, ox. ¹⁰ σποδός, οὔ, ἡ, ashes. ¹¹ δάμαλις, εως, ἡ, heifer, young cow. ¹² ῥαντίζω, sprinkle, cleanse. ¹³ κοινῶ, make common, defile. ¹⁴ ἁγιάζω, make holy, consecrate. ¹⁵ καθαρότης, ητος, ἡ, purity, cleansing. ¹⁶ πόσος, how many? how great? ¹⁷ ἁμωμος, without blemish, blameless. ¹⁸ λατρεύω, serve, worship. ¹⁹ μεσίτης, ου, ὁ, mediator, go-between. ²⁰ ἀπολύτρωσις, εως, ἡ, redemption, deliverance. ²¹ παράβασις, εως, ἡ, going aside, transgression.

κεκλημένοι τῆς αἰωνίου κληρονομίας.¹ Ὅπου γὰρ 16

διαθήκη, θάνατον ἀνάγκη² φέρεσθαι τοῦ διαθεμένου.³ 17

Διαθήκη γὰρ ἐπὶ νεκροῖς βεβαία,⁴ ἐπεὶ⁵ μήποτε⁶

ισχύει⁷ ὅτε ζῇ ὁ διαθέμενος.³ Ὅθεν⁸ οὐδ' ἡ πρώτη 18

χωρὶς αἵματος ἐγκεκαίνισται.⁹ Λαληθείσης γὰρ πάσης 19

ἐντολῆς κατὰ νόμον ὑπὸ Μωϋσέως παντὶ τῷ λαῷ,

λαβὼν τὸ αἷμα τῶν μόσχων¹⁰ καὶ τράγων,¹¹ μετὰ

ὕδατος καὶ ἐρίου¹² κοκκίνου¹³ καὶ ὑσσώπου,¹⁴ αὐτό τε

τὸ βιβλίον καὶ πάντα τὸν λαὸν ἐρράντισεν,¹⁵ λέγων, 20

Τοῦτο τὸ αἷμα τῆς διαθήκης ἥς ἐνετείλατο¹⁶ πρὸς

ὑμᾶς ὁ θεός. Καὶ τὴν σκηνὴν¹⁷ δὲ καὶ πάντα τὰ σκευή 21

τῆς λειτουργίας¹⁹ τῷ αἵματι ὁμοίως ἐρράντισεν.¹⁵ Καὶ 22

σχεδὸν²⁰ ἐν αἵματι πάντα καθαρίζεται κατὰ τὸν νόμον,

καὶ χωρὶς αἵματεκχυσίας²¹ οὐ γίνεται ἄφεσις.²²

¹ κληρονομία, ας, ἡ, inheritance. ² ἀνάγκη, ης, ἡ, necessity, distress. ³ διατίθεμαι, appoint, make. ⁴ βέβαιος, firm, secure. ⁵ ἐπεὶ, when, since. ⁶ μήποτε, never, lest perchance. ⁷ ἰσχύω, be strong, able. ⁸ ὅθεν, from where, from which. ⁹ ἐγκαινίζω, renew, inaugurate. ¹⁰ μόσχος, ου, ὁ, calf. ¹¹ τράγος, ου, ὁ, male goat. ¹² ἔριον, ου, τό, wool. ¹³ κόκκινος, scarlet, crimson. ¹⁴ ὑσσώπος, ου, ὁ, hyssop. ¹⁵ ῥαντίζω, sprinkle, cleanse. ¹⁶ ἐντέλλομαι, command, give orders. ¹⁷ σκηνή, ἡς, ἡ, tent, tabernacle. ¹⁸ σκεῦος, ους, τό, vessel, goods (plural). ¹⁹ λειτουργία, ας, ἡ, service, ministry. ²⁰ σχεδόν, almost, nearly. ²¹ αἵματεκχυσία, ας, ἡ, shedding of blood. ²² ἄφεσις, εως, ἡ, release, forgiveness.

Ἀνάγκη¹ οὖν τὰ μὲν ὑποδείγματα² τῶν ἐν τοῖς οὐρανοῖς, 23

τούτοις καθαρίζεσθαι, αὐτὰ δὲ τὰ ἐπουράνια³

κρείττωσιν⁴ θυσίας⁵ παρὰ ταύτας. Οὐ γὰρ εἰς 24

χειροποίητα⁶ ἅγια εἰσῆλθεν ὁ χριστός, ἀντίτυπα⁷ τῶν

ἀληθινῶν,⁸ ἀλλ' εἰς αὐτὸν τὸν οὐρανόν, νῦν

ἐμφανισθῆναι⁹ τῷ προσώπῳ τοῦ θεοῦ ὑπὲρ ἡμῶν: οὐδ' 25

ἵνα πολλάκις¹⁰ προσφέρῃ ἑαυτόν, ὥσπερ ὁ ἀρχιερεὺς

εἰσέρχεται εἰς τὰ ἅγια κατ' ἐνιαυτὸν¹¹ ἐν αἵματι

ἀλλοτρίῳ:¹² ἐπεὶ¹³ ἔδει αὐτὸν πολλάκις¹⁰ παθεῖν ἀπὸ 26

καταβολῆς¹⁴ κόσμου: νῦν δὲ ἅπαξ¹⁵ ἐπὶ συντελείᾳ¹⁶

τῶν αἰώνων εἰς ἀθέτησιν¹⁷ ἁμαρτίας διὰ τῆς θυσίας⁵

αὐτοῦ πεφανέρωται. Καὶ καθ' ὅσον ἀπόκειται¹⁸ τοῖς 27

ἀνθρώποις ἅπαξ¹⁵ ἀποθανεῖν, μετὰ δὲ τοῦτο κρίσις: 28

οὕτως καὶ ὁ χριστός, ἅπαξ¹⁵ προσενεχθεὶς εἰς τὸ

πολλῶν ἀνενεγκεῖν¹⁹ ἁμαρτίας, ἐκ δευτέρου χωρὶς

¹ ἀνάγκη, ης, ή, necessity, distress. ² ὑπόδειγμα, τος, τό, copy, example. ³ ἐπουράνιος, heavenly, celestial. ⁴ κρείττων, stronger, more excellent. ⁵ θυσία, ας, ή, sacrifice. ⁶ χειροποίητος, made by hand, done or made with hands. ⁷ ἀντίτυπος, struck back, corresponding to. ⁸ ἀληθινός, true, genuine. ⁹ ἐμφανίζω, manifest, disclose. ¹⁰ πολλάκις, often, many times. ¹¹ ἐνιαυτός, οὔ, ό, year. ¹² ἀλλότριος, strange, foreign. ¹³ ἐπεὶ, when, since. ¹⁴ καταβολή, ης, ή, founding, depositing. ¹⁵ ἅπαξ, once, once for all. ¹⁶ συντέλεια, ας, ή, completion, end. ¹⁷ ἀθέτησις, εως, ή, setting aside, annulment. ¹⁸ ἀπόκειται, be laid up, put away. ¹⁹ ἀναφέρω, bring up, offer.

ἁμαρτίας ὀφθήσεται τοῖς αὐτὸν ἀπεκδεχομένοις,¹ εἰς
σωτηρίαν.

Σκιὰν² γὰρ ἔχων ὁ νόμος τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, οὐκ **10**

αὐτὴν τὴν εἰκόνα³ τῶν πραγμάτων,⁴ κατ' ἐνιαυτὸν⁵
ταῖς αὐταῖς θυσίαις⁶ ὥς προσφέρουσιν εἰς τὸ διηνεκές,⁷
οὐδέποτε⁸ δύνανται τοὺς προσερχομένους τελειῶσαι.⁹

Ἐπεὶ¹⁰ οὐκ ἂν ἐπαύσαντο¹¹ προσφερόμεναι, διὰ τὸ **2**
μηδεμίαν ἔχειν ἔτι συνείδησιν ἁμαρτιῶν τοὺς

λατρεύοντας,¹² ἅπαξ¹³ κεκαθαρμένους;¹⁴ Ἀλλ' ἐν **3**

αὐταῖς ἀνάμνησις¹⁵ ἁμαρτιῶν κατ' ἐνιαυτόν:⁵ **4**

ἀδύνατον¹⁶ γὰρ αἷμα ταύρων¹⁷ καὶ τράγων¹⁸ ἀφαιρεῖν¹⁹

ἁμαρτίας. Διὸ εἰσερχόμενος εἰς τὸν κόσμον λέγει, **5**

Θυσίαν⁶ καὶ προσφορὰν²⁰ οὐκ ἠθέλησας, σῶμα δὲ

κατηρτίσω²¹ μοι: ὀλοκαυτώματα²² καὶ περὶ ἁμαρτίας **6**

οὐκ εὐδόκησας:²³ τότε εἶπον, Ἰδοὺ, ἦκω²⁴ – ἐν **7**

¹ ἀπεκδέχομαι, await eagerly, expect eagerly. ² σκιά, ἄς, ἡ, shadow, thick darkness. ³ εἰκών, ὄνος, ἡ, image, likeness. ⁴ πρᾶγμα, τος, τό, deed, matter. ⁵ ἐνιαυτός, οὐ, ὁ, year. ⁶ θυσία, ἀς, ἡ, sacrifice. ⁷ διηνεκές, continuous, perpetual. ⁸ οὐδέποτε, never. ⁹ τελειῶω, fill, fulfill. ¹⁰ ἐπεὶ, when, since. ¹¹ παύω, cause to cease. ¹² λατρεύω, serve, worship. ¹³ ἅπαξ, once, once for all. ¹⁴ καθαίρω, make clean, clear. ¹⁵ ἀνάμνησις, εὖς, ἡ, remembrance, reminder. ¹⁶ ἀδύνατος, impossible, unable. ¹⁷ ταῦρος, ου, ὁ, bull, ox. ¹⁸ τράγος, ου, ὁ, male goat. ¹⁹ ἀφαιρέω, take away, smite off. ²⁰ προσφορά, ἄς, ἡ, offering, sacrifice. ²¹ καταρτίζω, mend, fit. ²² ὀλοκαύτωμα, τος, τό, whole burnt offering. ²³ εὐδοκέω, think it good, be well pleased with. ²⁴ ἦκω, I have come, I am present.

κεφαλίδι¹ βιβλίου γέγραπται περὶ ἐμοῦ – τοῦ ποιῆσαι,
 ὁ θεός, τὸ θέλημά σου. Ἀνώτερον² λέγων ὅτι Θυσίαν³ ⁸
 καὶ προσφορὰν⁴ καὶ ὀλοκαυτώματα⁵ καὶ περὶ
 ἁμαρτίας οὐκ ἠθέλησας, οὐδὲ εὐδόκησας⁶ – αἵτινες
 κατὰ τὸν νόμον προσφέρονται – τότε εἶρηκεν, Ἰδοὺ, ⁹
 ἦκω⁷ τοῦ ποιῆσαι, ὁ θεός, τὸ θέλημά σου. Ἀναιρεῖ⁸ τὸ
 πρῶτον, ἵνα τὸ δεύτερον στήσῃ. Ἐν ᾧ θελήματι ¹⁰
 ἡγιασμένοι⁹ ἐσμέν, οἱ διὰ τῆς προσφορᾶς⁴ τοῦ
 σώματος Ἰησοῦ χριστοῦ ἐφάπαξ.¹⁰ Καὶ πᾶς μὲν ἱερεὺς ¹¹
 ἔστηκεν καθ' ἡμέραν λειτουργῶν,¹¹ καὶ τὰς αὐτὰς
 πολλάκις¹² προσφέρων θυσίας,³ αἵτινες οὐδέποτε¹³
 δύνανται περιελεῖν¹⁴ ἁμαρτίας· αὐτὸς δὲ μίαν ὑπὲρ ¹²
 ἁμαρτιῶν προσενέγκας θυσίαν³ εἰς τὸ διηνεκές,¹⁵
 ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ, τὸ λοιπὸν ἐκδεχόμενος¹⁶ ¹³
 ἕως τεθώσιν οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ ὑποπόδιον¹⁷ τῶν ποδῶν
 αὐτοῦ. Μιᾶ γὰρ προσφορᾶ⁴ τετελείωκεν¹⁸ εἰς τὸ ¹⁴

¹ κεφαλίς, ἴδος, ἢ, roll of a book, roll. ² ἀνώτερον, higher, more honorable place. ³ θυσία, ας, ἢ, sacrifice. ⁴ προσφορά, ᾱς, ἢ, offering, sacrifice. ⁵ ὀλοκαύτωμα, τος, τό, whole burnt offering. ⁶ εὐδοκέω, think it good, be well pleased with. ⁷ ἦκω, I have come, I am present. ⁸ ἀναιρέω, take up, kill. ⁹ ἀγιάζω, make holy, consecrate. ¹⁰ ἐφάπαξ, once for all, once. ¹¹ λειτουργέω, minister, serve. ¹² πολλάκις, often, many times. ¹³ οὐδέποτε, never. ¹⁴ περιαιρέω, cast off, take away. ¹⁵ διηνεκής, continuous, perpetual. ¹⁶ ἐκδέχομαι, await, expect. ¹⁷ ὑποπόδιον, ου, τό, footstool. ¹⁸ τελειόω, fill, fulfill.

διηνεκές¹ τοὺς ἀγιαζομένους.² Μαρτυρεῖ δὲ ἡμῖν καὶ 15
 τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· μετὰ γὰρ τὸ προειρηκέναι,³ Αὕτη 16
 ἡ διαθήκη ἦν διαθήσομαι⁴ πρὸς αὐτοὺς μετὰ τὰς
 ἡμέρας ἐκείνας, λέγει κύριος, διδοὺς νόμους μου ἐπὶ
 καρδίας αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τῶν διανοιῶν⁵ αὐτῶν
 ἐπιγράψω⁶ αὐτούς· καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν καὶ τῶν 17
 ἀνομιῶν⁷ αὐτῶν οὐ μὴ μνησθῶ⁸ ἔτι. Ὅπου δὲ ἄφεσις⁹ 18
 τούτων, οὐκέτι προσφορὰ¹⁰ περὶ ἁμαρτίας.

Ἐχοντες οὖν, ἀδελφοί, παρρησίαν εἰς τὴν εἴσοδον¹¹ τῶν 19
 ἁγίων ἐν τῷ αἵματι Ἰησοῦ, ἣν ἐνεκαίνισεν¹² ἡμῖν ὁδὸν 20
 πρόσφατον¹³ καὶ ζῶσαν, διὰ τοῦ καταπετάσματος,¹⁴
 τοῦτ' ἔστιν, τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, καὶ ἱερέα μέγαν ἐπὶ 21
 τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ, προσερχώμεθα μετὰ ἀληθινῆς¹⁵ 22
 καρδίας ἐν πληροφορίᾳ¹⁶ πίστεως, ἔρραντισμένοι¹⁷ τὰς
 καρδίας ἀπὸ συνειδήσεως πονηρᾶς, καὶ λελουμένοι¹⁸

¹ διηνεκής, continuous, perpetual. ² ἀγιάζω, make holy, consecrate. ³ προλέγω, say beforehand, forewarn. ⁴ διατίθεμαι, appoint, make. ⁵ διάνοια, ας, ἡ, mind, understanding. ⁶ ἐπιγράφω, write upon, inscribe. ⁷ ἀνομία, ας, ἡ, lawlessness, iniquity. ⁸ μνησκόμαι, remember, recall. ⁹ ἄφεσις, εως, ἡ, release, forgiveness. ¹⁰ προσφορά, ας, ἡ, offering, sacrifice. ¹¹ εἴσοδος, ου, ἡ, entrance, entering. ¹² ἐγκαθίζω, renew, inaugurate. ¹³ πρόσφατος, new, recent. ¹⁴ καταπέτασμα, τος, τό, curtain or veil, veil. ¹⁵ ἀληθινός, true, genuine. ¹⁶ πληροφορία, ας, ἡ, full assurance, certainty. ¹⁷ ῥαντίζω, sprinkle, cleanse. ¹⁸ λούω, bathe, wash.

τὸ σῶμα ὕδατι καθαρῶ:¹ κατέχωμεν² τὴν ὁμολογίαν³ 23

τῆς ἐλπίδος ἀκλινῆ,⁴ πιστὸς γὰρ ὁ ἐπαγγελάμενος:⁵ 24

καὶ κατανοῶμεν⁶ ἀλλήλους εἰς παροξυσμὸν⁷ ἀγάπης

καὶ καλῶν ἔργων, μὴ ἐγκαταλείποντες⁸ τὴν 25

ἐπισυναγωγὴν⁹ ἑαυτῶν, καθὼς ἔθος¹⁰ τισίν, ἀλλὰ

παρακαλοῦντες, καὶ τοσούτῳ¹¹ μᾶλλον, ὅσω βλέπετε

ἐγγίζουσιν τὴν ἡμέραν.

Ἐκουσίως¹² γὰρ ἁμαρτανόντων ἡμῶν μετὰ τὸ λαβεῖν 26

τὴν ἐπίγνωσιν¹³ τῆς ἀληθείας, οὐκέτι περὶ ἁμαρτιῶν

ἀπολείπεται¹⁴ θυσία,¹⁵ φοβερά¹⁶ δέ τις ἐκδοχή¹⁷ 27

κρίσεως, καὶ πυρὸς ζήλος¹⁸ ἐσθίειν μέλλοντος τοῦς

ὑπεναντίους.¹⁹ Ἀθετήσας²⁰ τις νόμον Μωϋσέως χωρὶς 28

οἰκτιρμῶν²¹ ἐπὶ δυσὶν ἢ τρισὶν μάρτυσιν ἀποθνήσκει: 29

πόσῳ,²² δοκεῖτε, χείρονος²³ ἀξιωθήσεται²⁴ τιμωρίας²⁵ ὁ

¹ καθαρὸς, clean, pure. ² κατέχω, hold back, hold fast. ³ ὁμολογία, ας, ἡ, confession, profession. ⁴ ἀκλινής, without wavering, unbent. ⁵ ἐπαγγέλλομαι, promise, profess. ⁶ κατανοέω, observe, understand. ⁷ παροξυσμός, οὐ, ὁ, stimulation, provocation. ⁸ ἐγκαταλείπω, leave behind, forsake. ⁹ ἐπισυναγωγὴ, ἡς, ἡ, meeting, assembling. ¹⁰ ἔθος, οὐς, τό, custom. ¹¹ τοσούτος, so great, so much. ¹² ἐκουσίως, voluntarily, willingly. ¹³ ἐπίγνωσις, εως, ἡ, knowledge, discernment. ¹⁴ ἀπολείπω, leave, leave behind. ¹⁵ θυσία, ας, ἡ, sacrifice. ¹⁶ φοβερός, fearful, terrible. ¹⁷ ἐκδοχή, ἡς, ἡ, expectation, waiting for. ¹⁸ ζήλος, ου, ὁ, zeal, jealousy. ¹⁹ ὑπεναντίος, opposed, contrary. ²⁰ ἀθετέω, reject, annul. ²¹ οἰκτιρμός, οὐ, ὁ, compassion, pity. ²² πόσος, how many? ²³ χείρων, worse. ²⁴ ἀξιόω, consider worthy. ²⁵ τιμωρία, ας, ἡ, punishment, penalty.

τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ καταπατήσας,¹ καὶ τὸ αἷμα τῆς
 διαθήκης κοινὸν² ἡγῆσάμενος³ ἐν ᾧ ἡγιάσθη,⁴ καὶ τὸ
 πνεῦμα τῆς χάριτος ἐνυβρίσας,⁵ Οἶδαμεν γὰρ τὸν 30
 εἰπόντα, Ἐμοὶ ἐκδίκησις,⁶ ἐγὼ ἀνταποδώσω,⁷ λέγει
 κύριος· καὶ πάλιν, κύριος κρινεῖ τὸν λαὸν αὐτοῦ. 31
 Φοβερόν⁸ τὸ ἐμπεσεῖν⁹ εἰς χεῖρας θεοῦ ζώντος.

Ἀναμιμνήσκεσθε¹⁰ δὲ τὰς πρότερον¹¹ ἡμέρας, ἐν αἷς 32
 φωτισθέντες¹² πολλὴν ἄθλησιν¹³ ὑπεμείνατε¹⁴
 παθημάτων·¹⁵ τοῦτο μὲν, ὀνειδισμοῖς¹⁶ τε καὶ 33
 θλίψεσιν θεατριζόμενοι·¹⁷ τοῦτο δέ, κοινωνοὶ¹⁸ τῶν
 οὕτως ἀναστρεφόμενων¹⁹ γεννηθέντες. Καὶ γὰρ τοῖς 34
 δεσμοῖς²⁰ μου συνεπαθήσατε,²¹ καὶ τὴν ἀρπαγὴν²² τῶν
 ὑπαρχόντων ὑμῶν μετὰ χαρᾶς προσεδέξασθε,²³
 γινώσκοντες ἔχειν ἑαυτοῖς κρεῖττονα²⁴ ὑπαρξίν²⁵ ἐν

¹ καταπατέω, trample under foot. ² κοινός, common, unclean. ³ ἡγέομαι, lead, be chief. ⁴ ἡγιάζω, make holy, consecrate. ⁵ ἐνυβρίζω, insult, outrage. ⁶ ἐκδίκησις, εως, ἡ, vengeance, vindication. ⁷ ἀνταποδίδωμι, recompense, repay. ⁸ φοβερός, fearful, terrible. ⁹ ἐμπίπτω, fall into, fall in. ¹⁰ ἀναμιμνήσκω, remind, remember. ¹¹ πρότερον, formerly, before. ¹² φωτίζω, give light, enlighten. ¹³ ἄθλησις, εως, ἡ, contest, conflict. ¹⁴ ὑπομένω, tarry, endure. ¹⁵ πάθημα, τος, τό, suffering, passion. ¹⁶ ὀνειδισμός, οὐ, ὁ, reproach, reviling. ¹⁷ θεατρίζω, put to shame, expose publicly. ¹⁸ κοινωνός, οὐ, ὁ, partner, sharer. ¹⁹ ἀναστρέφω, return, live. ²⁰ δεσμός, οὐ, ὁ, chain, bond. ²¹ συμπαθεῖν, sympathize with, have compassion on. ²² ἀρπαγή, ἡς, ἡ, plunder, robbery. ²³ προσδέχομαι, receive, wait for. ²⁴ κρεῖττων, stronger, more excellent. ²⁵ ὑπαρξις, εως, ἡ, existence, subsistence.

οὐρανοῖς καὶ μένουσαν. Μὴ ἀποβάλητε¹ οὖν τὴν 35
 παρρησίαν ὑμῶν, ἥτις ἔχει μισθαποδοσίαν² μεγάλην. 36
 Ὑπομονῆς γὰρ ἔχετε χρεῖαν, ἵνα τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ
 ποιήσαντες κομίσησθε³ τὴν ἐπαγγελίαν. Ἔτι γὰρ 37
 μικρὸν ὅσον ὅσον, Ὁ ἐρχόμενος ἤξει,⁴ καὶ οὐ χρονιεῖ.⁵ 38
 Ὁ δὲ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται: καὶ ἐὰν
 ὑποστείλῃται,⁶ οὐκ εὐδοκεῖ⁷ ἡ ψυχὴ μου ἐν αὐτῷ. 39
 Ἡμεῖς δὲ οὐκ ἐσμὲν ὑποστολῆς⁸ εἰς ἀπώλειαν,⁹ ἀλλὰ
 πίστεως εἰς περιποίησιν¹⁰ ψυχῆς.

Ἔστιν δὲ πίστις ἐλπίζομένων ὑπόστασις,¹¹ πραγμάτων¹² **11**

ἐλεγχος¹³ οὐ βλεπομένων. Ἐν ταύτῃ γὰρ 2
 ἐμαρτυρήθησαν οἱ πρεσβύτεροι. Πίστει νοοῦμεν¹⁴ 3
 κατηρτίσθαι¹⁵ τοὺς αἰῶνας ῥήματι θεοῦ, εἰς τὸ μὴ ἐκ
 φαινομένων τὰ βλεπόμενα γεγονέναι. Πίστει πλείονα 4
 θυσίαν¹⁶ Ἀβελ παρὰ Κάϊν¹⁷ προσήνεγκεν τῷ θεῷ, δι'

¹ ἀποβάλλω, throw away, cast aside. ² μισθαποδοσία, ας, ἡ, recompense, reward. ³ κομίζω, receive, bring. ⁴ ἔχω, have come, am present. ⁵ χρονίζω, spend or take time, delay. ⁶ ὑποστέλλω, draw back, withdraw. ⁷ εὐδοκέω, think it good, be well pleased with. ⁸ ὑποστολή, ἡς, ἡ, hesitancy, timidity. ⁹ ἀπώλεια, ας, ἡ, destruction, ruin. ¹⁰ περιποίησις, εως, ἡ, preservation, acquisition. ¹¹ ὑπόστασις, εως, ἡ, substance, confidence. ¹² πρᾶγμα, τος, τό, deed, matter. ¹³ ἐλεγχος, ου, ὁ, proof, conviction. ¹⁴ νοέω, understand, consider. ¹⁵ καταρτίζω, mend, fit. ¹⁶ θυσία, ας, ἡ, sacrifice. ¹⁷ Κάϊν, ὁ, Cain.

ἥς ἐμαρτυρήθη εἶναι δίκαιος, μαρτυροῦντος ἐπὶ τοῖς
 δώροις¹ αὐτοῦ τοῦ θεοῦ· καὶ δι' αὐτῆς ἀποθανὼν ἔτι
 λαλεῖται. Πίστει Ἐνὼχ μετετέθη² τοῦ μὴ ἰδεῖν 5
 θάνατον, καὶ οὐχ εὗρίσκετο, διότι³ μετέθηκεν² αὐτὸν ὁ
 θεός· πρὸ γὰρ τῆς μεταθέσεως⁴ αὐτοῦ μεμαρτύρηται
 εὐηρεστηκέναι⁵ τῷ θεῷ· χωρὶς δὲ πίστεως ἀδύνατον⁶ 6
 εὐαρεστῆσαι·⁵ πιστεῦσαι γὰρ δεῖ τὸν προσερχόμενον
 τῷ θεῷ, ὅτι ἔστιν, καὶ τοῖς ἐκζητοῦσιν⁷ αὐτὸν
 μισθαποδότης⁸ γίνεται. Πίστει χρηματισθεῖς⁹ Νῶε¹⁰ 7
 περὶ τῶν μηδέπω¹¹ βλεπομένων, εὐλαβηθεῖς¹²
 κατεσκεύασεν¹³ κιβωτὸν¹⁴ εἰς σωτηρίαν τοῦ οἴκου
 αὐτοῦ· δι' ἥς κατέκρινεν¹⁵ τὸν κόσμον, καὶ τῆς κατὰ
 πίστιν δικαιοσύνης ἐγένετο κληρονόμος.¹⁶ Πίστει 8
 καλούμενος Ἀβραὰμ ὑπήκουσεν¹⁷ ἐξελθεῖν εἰς τὸν
 τόπον ὃν ἡμελλεν λαμβάνειν εἰς κληρονομίαν,¹⁸ καὶ
 ἐξῆλθεν μὴ ἐπιστάμενος¹⁹ ποῦ ἔρχεται. Πίστει 9

¹ δῶρον, ου, τό, gift, present. ² μετατίθημι, transfer, change. ³ διότι, because, on this account. ⁴ μετάθεσις, εως, ἡ, change, removal. ⁵ εὐαρεστέω, be pleasing, pleased. ⁶ ἀδύνατος, impossible, unable. ⁷ ἐκζητέω, seek out, inquire. ⁸ μισθαποδότης, ου, ὁ, rewarder. ⁹ χρηματίζω, instruct, reveal. ¹⁰ Νῶε, ὁ, Noah. ¹¹ μηδέπω, not yet. ¹² εὐλαβεόμαι, reverence, respect. ¹³ κατασκευάζω, prepare, build. ¹⁴ κιβωτός, οὔ, ἡ, wooden box, ark. ¹⁵ κατακρίνω, condemn. ¹⁶ κληρονόμος, ου, ὁ, heir, inheritor. ¹⁷ ὑπακούω, obey, listen. ¹⁸ κληρονομία, ας, ἡ, inheritance. ¹⁹ ἐπίσταμαι, understand, know.

παρώκησεν¹ εἰς γῆν τῆς ἐπαγγελίας, ὡς ἄλλοτρίαν,² ἐν
 σκηναῖς³ κατοικήσας μετὰ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, τῶν
 συγκληρονόμων⁴ τῆς ἐπαγγελίας τῆς αὐτῆς· ἐξεδέχετο 10
 γὰρ τὴν τοὺς θεμελίου⁵ ἔχουσαν πόλιν, ἧς τεχνίτης⁷
 καὶ δημιουργός⁸ ὁ θεός. Πίστει καὶ αὐτὴ Σάρρα⁹ 11
 δύναμιν εἰς καταβολὴν¹⁰ σπέρματος ἔλαβεν, καὶ παρὰ
 καιρὸν ἡλικίας¹¹ ἔτεκεν,¹² ἐπεὶ¹³ πιστὸν ἠγήσατο¹⁴ τὸν
 ἐπαγγειλάμενον.¹⁵ Διὸ καὶ ἄφ' ἐνὸς ἐγεννήθησαν, καὶ 12
 ταῦτα νενεκρωμένου,¹⁶ καθὼς τὰ ἄστρον¹⁷ τοῦ οὐρανοῦ
 τῷ πλήθει, καὶ ὡς ἡ ἄμμος¹⁸ ἢ παρὰ τὸ χεῖλος¹⁹ τῆς
 θαλάσσης ἢ ἀναρίθμητος.²⁰

Κατὰ πίστιν ἀπέθανον οὗτοι πάντες, μὴ λαβόντες τὰς 13

ἐπαγγελίας, ἀλλὰ πόρρωθεν²¹ αὐτὰς ἰδόντες, καὶ
 ἀσπασάμενοι, καὶ ὁμολογήσαντες²² ὅτι ξένοι²³ καὶ

¹ παροιέω, live a stranger, sojourn. ² ἄλλοτρίος, strange, foreign. ³ σκηνή, ἡς, ἡ, tent, tabernacle. ⁴ συγκληρονόμος, fellow heir, joint heir. ⁵ ἐκδέχομαι, await, expect. ⁶ θεμέλιος, οὐ, ὁ, foundation. ⁷ τεχνίτης, οὐ, ὁ, craftsman, artisan. ⁸ δημιουργός, οὐ, ὁ, builder, maker. ⁹ Σάρρα, ας, ἡ, Sarah. ¹⁰ καταβολή, ἡς, ἡ, foundation, depositing. ¹¹ ἡλικία, ας, ἡ, maturity, age. ¹² τίκτω, give birth to, bear. ¹³ ἐπεὶ, when, since. ¹⁴ ἠγέομαι, lead, be chief. ¹⁵ ἐπαγγέλλομαι, promise, profess. ¹⁶ νεκρός, put to death, render weak. ¹⁷ ἄστρον, οὐ, τό, star. ¹⁸ ἄμμος, οὐ, ἡ, sand. ¹⁹ χεῖλος, οὐς, τό, lip, edge. ²⁰ ἀναρίθμητος, innumerable, uncountable. ²¹ πόρρωθεν, from a distance, at a distance. ²² ὁμολογέω, confess, profess. ²³ ξένος, strange, stranger.

παρεπίδημοί¹ εἰσιν ἐπὶ τῆς γῆς. Οἱ γὰρ τοιαῦτα 14

λέγοντες ἐμφανίζουσιν² ὅτι πατρίδα³ ἐπιζητοῦσιν.⁴ 15

Καὶ εἰ μὲν ἐκείνης ἐμνημόνευον⁵ ἂφ' ἧς ἐξῆλθον, εἶχον

ἂν καιρὸν ἀνακάμψαι.⁶ Νῦν δὲ κρείττονος⁷ ὀρέγονται, 16

τοῦτ' ἔστιν, ἐπουρανίου.⁹ διὸ οὐκ ἐπαισχύνεται¹⁰

αὐτοὺς ὁ θεός, θεὸς ἐπικαλεῖσθαι αὐτῶν: ἡτοίμασεν

γὰρ αὐτοῖς πόλιν.

Πίστει προσενηνόχεν Ἀβραὰμ τὸν Ἰσαὰκ πειραζόμενος, 17

καὶ τὸν μονογενῆ¹¹ προσέφερεν ὁ τὰς ἐπαγγελίας

ἀναδεξάμενος,¹² πρὸς ὃν ἐλαλήθη, ὅτι Ἐν Ἰσαὰκ 18

κληθήσεται σοι σπέρμα: λογισάμενος ὅτι καὶ ἐκ 19

νεκρῶν ἐγείρειν δυνατὸς ὁ θεός: ὅθεν¹³ αὐτὸν καὶ ἐν

παραβολῇ ἐκομίσατο.¹⁴ Πίστει περὶ μελλόντων 20

εὐλόγησεν Ἰσαὰκ τὸν Ἰακώβ καὶ τὸν Ἡσαῦ. Πίστει 21

Ἰακώβ ἀποθνήσκων ἕκαστον τῶν υἱῶν Ἰωσήφ

¹ παρεπίδημος, ου, ὁ, sojourning in a strange place. ² ἐμφανίζω, manifest, disclose. ³ πατρίς, ἰδος, ἡ, of one's fathers, fatherland. ⁴ ἐπιζητέω, seek for, seek after. ⁵ μνημονεύω, remember, make mention of. ⁶ ἀνακάμπτω, turn back, return. ⁷ κρείττων, stronger, more excellent. ⁸ ὀρέγω, stretch forth, long for. ⁹ ἐπουράνιος, heavenly, celestial. ¹⁰ ἐπαισχύνομαι, be ashamed, am ashamed. ¹¹ μονογενής, only begotten, only. ¹² ἀναδέχομαι, undertake, receive. ¹³ ὅθεν, from where, from which. ¹⁴ κομίζω, receive, bring.

εὐλόγησεν, καὶ προσεκύνησεν ἐπὶ τὸ ἄκρον¹ τῆς
 ῥάβδου² αὐτοῦ. Πίστει Ἰωσήφ τελευτῶν³ περὶ τῆς 22
 ἐξόδου⁴ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐμνημόνευσεν,⁵ καὶ περὶ
 τῶν ὀστέων⁶ αὐτοῦ ἐνετείλατο.⁷ Πίστει Μωϋσῆς 23
 γεννηθεὶς ἐκρύβη⁸ τρίμηνον⁹ ὑπὸ τῶν πατέρων αὐτοῦ,
 διότι¹⁰ εἶδον ἄστεϊον¹¹ τὸ παιδίον: καὶ οὐκ
 ἐφοβήθησαν τὸ διάταγμα¹² τοῦ βασιλέως. Πίστει 24
 Μωϋσῆς μέγας γενόμενος ἡρνήσατο λέγεσθαι υἱὸς
 θυγατρὸς¹³ Φαραώ,¹⁴ μᾶλλον ἐλόμενος¹⁵ 25
 συγκακουχεῖσθαι¹⁶ τῷ λαῷ τοῦ θεοῦ ἢ πρόσκαιρον¹⁷
 ἔχειν ἀμαρτίας ἀπόλαυσιν:¹⁸ μείζονα πλοῦτον¹⁹ 26
 ἡγησάμενος²⁰ τῶν Αἰγύπτου²¹ θησαυρῶν²² τὸν
 ὀνειδισμόν²³ τοῦ χριστοῦ: ἀπέβλεπεν²⁴ γὰρ εἰς τὴν
 μισθαποδοσίαν.²⁵ Πίστει κατέλιπεν²⁶ Αἴγυπτον,²¹ μὴ 27

¹ ἄκρον, ου, τό, high point, boundary. ² ῥάβδος, ου, ἡ, staff, rod. ³ τελευτάω, die, end. ⁴ ἐξοδος, ου, ἡ, departure, exodus. ⁵ μνημονεύω, remember, make mention of. ⁶ ὀστέον, τό, bone. ⁷ ἐντελλομαι, command, give orders. ⁸ κρύπτω, conceal, hide. ⁹ τρίμηνος, of three months, lasting three months. ¹⁰ διότι, because, on this account. ¹¹ ἄστεϊος, handsome, well-bred. ¹² διάταγμα, τος, τό, edict, command. ¹³ θυγάτηρ, τρος, ἡ, daughter. ¹⁴ Φαραώ, ό, Pharaoh. ¹⁵ αἰρέω, choose, prefer. ¹⁶ συγκακουχέω, suffer ill-treatment with. ¹⁷ πρόσκαιρος, temporary, passing. ¹⁸ ἀπόλαυσις, εως, ἡ, enjoyment. ¹⁹ πλοῦτος, ου, ό, wealth, riches. ²⁰ ἡγέομαι, lead, be chief. ²¹ Αἴγυπτος, ου, ἡ, Egypt. ²² θησαυρός, ου, ό, storehouse, treasure. ²³ ὀνειδισμός, ου, ό, reproach, reviling. ²⁴ ἀποβλέπω, look, pay attention. ²⁵ μισθαποδοσία, ας, ἡ, recompense, reward. ²⁶ καταλείπω, leave, leave behind.

φοβηθεὶς τὸν θυμὸν¹ τοῦ βασιλέως· τὸν γὰρ ἀόρατον²
ὡς ὁρῶν ἐκαρτέρησεν.³ Πίστει πεποίηκεν τὸ Πάσχα⁴ 28
καὶ τὴν πρόσχυσιν⁵ τοῦ αἵματος, ἵνα μὴ ὁ ὀλοθρεύω⁶
τὰ πρωτότοκα⁷ θίγῃ⁸ αὐτῶν. Πίστει διέβησαν⁹ τὴν 29
Ἑρυθρὰν¹⁰ θάλασσαν ὡς διὰ ξηράς·¹¹ ἥς πείραν¹²
λαβόντες οἱ Αἰγύπτιοι¹³ κατεπόθησαν.¹⁴ Πίστει τὰ 30
τείχη¹⁵ Ἰεριχὼ ἔπεσεν, κυκλωθέντα¹⁶ ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας.
Πίστει Ῥαὰβ ἡ πόρνη¹⁷ οὐ συναπώλετο¹⁸ τοῖς 31
ἀπειθήσασιν,¹⁹ δεξαμένη τοὺς κατασκοποῦς²⁰ μετ'
εἰρήνης. Καὶ τί ἔτι λέγω; Ἐπιλείψει²¹ γάρ με 32
διηγούμενον²² ὁ χρόνος περὶ Γεδεών,²³ Βαράκ²⁴ τε καὶ
Σαμψὼν καὶ Ἰεφθά,²⁵ Δαυὶδ τε καὶ Σαμουὴλ καὶ τῶν
προφητῶν· οἱ διὰ πίστεως κατηγωνίσαντο²⁶ 33
βασιλείας, ἐιργάσαντο δικαιοσύνην, ἐπέτυχον²⁷

¹ θυμός, ου, ὁ, wrath, outburst of passion. ² ἀόρατος, invisible, unseen. ³ καρτέρω, be steadfast, endure. ⁴ πάσχα, τό, passover, passover feast. ⁵ πρόσχυσις, εως, ἡ, pouring, sprinkling. ⁶ ὀλοθρεύω, destroy, ruin. ⁷ πρωτότοκος, first-born. ⁸ θίγανω, touch, handle. ⁹ διαβαίνω, go through, cross. ¹⁰ ἐρυθρός, red. ¹¹ ξηρός, dry, withered. ¹² πείρα, ας, ἡ, attempt, trial. ¹³ Αἰγύπτιος, Egyptian. ¹⁴ καταπίνω, drink down, swallow. ¹⁵ τεῖχος, ους, τό, wall. ¹⁶ κυκλώω, encircle, surround. ¹⁷ πόρνη, ης, ἡ, prostitute. ¹⁸ συναπόλλυμι, destroy with, perish along with. ¹⁹ ἀπειθέω, disbelieve, disobey. ²⁰ κατάσκοπος, ου, ὁ, spy. ²¹ ἐπιλείπω, fail, fall short. ²² διηγέομαι, relate fully, relate in full. ²³ Γεδεών, ὁ, Gideon. ²⁴ Βαράκ, ὁ, Barak. ²⁵ Ἰεφθάς, ὁ, Jephthah. ²⁶ καταγωνίζομαι, conquer, defeat. ²⁷ ἐπιτυγχάνω, obtain, attain.

ἐπαγγελιῶν, ἔφραξαν¹ στόματα λεόντων,² ἔσβεσαν³ 34

δύναμιν πυρός, ἔφυγον⁴ στόματα μαχαίρας,⁵

ἐνεδυναμώθησαν⁶ ἀπὸ ἀσθενείας,⁷ ἐγενήθησαν

ἰσχυροί⁸ ἐν πολέμῳ,⁹ παρεμβολὰς¹⁰ ἔκλιναν¹¹

ἄλλοτριών.¹² Ἔλαβον γυναῖκες ἐξ ἀναστάσεως τούς 35

νεκροὺς αὐτῶν: ἄλλοι δὲ ἐτυμπανίσθησαν,¹³ οὐ

προσδεξάμενοι¹⁴ τὴν ἀπολύτρωσιν,¹⁵ ἵνα κρείττονος¹⁶

ἀναστάσεως τύχωσιν:¹⁷ ἕτεροι δὲ ἐμπαιγμῶν¹⁸ καὶ 36

μαστίγων¹⁹ πείραν²⁰ ἔλαβον, ἔτι δὲ δεσμῶν²¹ καὶ

φυλακῆς: ἐλιθάσθησαν,²² ἐπρίσθησαν,²³ 37

ἐπειράσθησαν, ἐν φόνῳ²⁴ μαχαίρας⁵ ἀπέθανον:

περιήλθον²⁵ ἐν μηλωταῖς,²⁶ ἐν αἰγείοις²⁷ δέρμασιν,²⁸

ὕστεροῦμενοι,²⁹ θλιβόμενοι,³⁰ κακουχούμενοι³¹ – ὧν 38

οὐκ ἦν ἄξιος ὁ κόσμος – ἐν ἐρημίαις³² πλανώμενοι καὶ

¹ φράσσω, stop, shut. ² λέων, οντος, ὁ, lion. ³ σβέννυμι, quench, extinguish. ⁴ φεύγω, flee, escape. ⁵ μάχαιρα, ἡς, ἡ, sword. ⁶ ἐνδυναμώω, strengthen, empower. ⁷ ἀσθένεια, ας, ἡ, weakness, sickness. ⁸ ἰσχυρός, strong, mighty. ⁹ πόλεμος, ου, ὁ, war, battle. ¹⁰ παρεμβολή, ἡς, ἡ, camp, army. ¹¹ κλίνω, cause to bend, bow. ¹² ἀλλότριος, strange, foreign. ¹³ τυμπανίζω, torment, torture. ¹⁴ προσδέχομαι, receive, wait for. ¹⁵ ἀπολύτρωσις, εως, ἡ, redemption, deliverance. ¹⁶ κρείττων, stronger, more excellent. ¹⁷ τυγχάνω, obtain, happen. ¹⁸ ἐμπαιγμός, ου, ὁ, scorn, mocking. ¹⁹ μάστιξ, ἰγος, ἡ, whip, scourge. ²⁰ πείρα, ας, ἡ, attempt, trial. ²¹ δεσμός, ου, ὁ, chain, bond. ²² λιθάζω, throw stones, stone. ²³ πρίζω, saw (in two), saw. ²⁴ φόνος, ου, ὁ, murder, slaughter. ²⁵ περιέρχομαι, go about, go around. ²⁶ μηλωτή, ἡς, ἡ, sheepskin. ²⁷ αἴγεις, of a goat. ²⁸ δέρμα, τος, τό, skin, hide. ²⁹ ὑστερέω, lack, need. ³⁰ θλίβω, press, oppress. ³¹ κακουχέω, treat evilly. ³² ἐρημία, ας, ἡ, wilderness, desert.

ὄρεσιν καὶ σπηλαίοις¹ καὶ ταῖς ὀπαῖς² τῆς γῆς. Καὶ 39

οὗτοι πάντες, μαρτυρηθέντες διὰ τῆς πίστεως, οὐκ

ἐκομίσαντο³ τὴν ἐπαγγελίαν, τοῦ θεοῦ περὶ ἡμῶν 40

κρεῖττόν⁴ τι προβλεψαμένου,⁵ ἵνα μὴ χωρὶς ἡμῶν

τελειωθῶσιν.⁶

Τοιγαροῦν⁷ καὶ ἡμεῖς, τοσοῦτον⁸ ἔχοντες περικείμενον⁹ 12

ἡμῖν νέφος¹⁰ μαρτύρων, ὄγκον¹¹ ἀποθέμενοι¹² πάντα

καὶ τὴν εὐπερίστατον¹³ ἁμαρτίαν, δι' ὑπομονῆς

τρέχωμεν¹⁴ τὸν προκείμενον¹⁵ ἡμῖν ἀγῶνα,¹⁶ 2

ἀφορώντες¹⁷ εἰς τὸν τῆς πίστεως ἀρχηγόν¹⁸ καὶ

τελειωτὴν¹⁹ Ἰησοῦν, ὃς, ἀντὶ²⁰ τῆς προκειμένης¹⁵ αὐτῷ

χαρᾶς, ὑπέμεινεν²¹ σταυρόν,²² αἰσχύνης²³

καταφρονήσας,²⁴ ἐν δεξιᾷ τε τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ

κεκάθικεν. Ἀναλογίσασθε²⁵ γὰρ τὸν τοιαύτην 3

¹ σπήλαιον, ου, τό, cave, den. ² ὀπή, ἥς, ἥ, opening, hole. ³ κομίζω, receive, bring. ⁴ κρεῖττων, stronger, more excellent. ⁵ προβλέπομαι, foresee, provide. ⁶ τελειόω, fill, fulfill. ⁷ τοιγαροῦν, consequently, therefore. ⁸ τοσοῦτος, so great, so much. ⁹ περικείμεαι, be around, surround. ¹⁰ νέφος, ους, τό, cloud, multitude. ¹¹ ὄγκος, ου, ὁ, bulk, encumbrance. ¹² ἀποτίθηναι, put off, lay aside. ¹³ εὐπερίστατος, easily ensnaring, easily entangling. ¹⁴ τρέχω, run, exercise myself. ¹⁵ πρόκειμαι, be set before, be exhibited. ¹⁶ ἀγών, ὦνος, ὁ, struggle, fight. ¹⁷ ἀφοράω, fix one's eye, see. ¹⁸ ἀρχηγός, οὔ, ὁ, founder, leader. ¹⁹ τελειωτής, οὔ, ὁ, perfecter, completer. ²⁰ ἀντί, instead of, in place of. ²¹ ὑπομένω, tarry, endure. ²² σταυρός, οὔ, ὁ, cross. ²³ αἰσχύνη, ἥς, ἥ, shame. ²⁴ καταφρονέω, think little of, despise. ²⁵ ἀναλογίζομαι, consider, think upon.

ὑπομεμενηκότα¹ ὑπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν εἰς αὐτὸν
 ἀντιλογίαν,² ἵνα μὴ κάμητε³ ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν
 ἐκλύομενοι.⁴ Οὐπω⁵ μέχρι⁶ αἵματος ἀντικατέστητε⁷ 4
 πρὸς τὴν ἁμαρτίαν ἀνταγωνιζόμενοι·⁸ καὶ ἐκλέλυσθε⁹ 5
 τῆς παρακλήσεως,¹⁰ ἥτις ὑμῖν ὡς υἱοῖς διαλέγεται,¹¹
 Ὡς μου, μὴ ὀλιγώρει¹² παιδείας¹³ κυρίου, μηδὲ
 ἐκλύου⁴ ὑπ' αὐτοῦ ἐλεγχόμενος·¹⁴ ὃν γὰρ ἀγαπᾷ 6
 κύριος παιδεύει·¹⁵ μαστιγοῖ¹⁶ δὲ πάντα υἱὸν ὃν
 παραδέχεται.¹⁷ Εἰς παιδείαν¹³ ὑπομένετε,¹ ὡς υἱοῖς 7
 ὑμῖν προσφέρεται ὁ θεός· τίς γὰρ ἐστὶν υἱὸς ὃν οὐ
 παιδεύει¹⁵ πατήρ; Εἰ δὲ χωρὶς ἐστε παιδείας,¹³ ἥς 8
 μέτοχοι¹⁸ γεγόνασιν πάντες, ἄρα νόθοι¹⁹ ἐστὲ καὶ οὐχ
 υἱοί. Εἴτα²⁰ τοὺς μὲν τῆς σαρκὸς ἡμῶν πατέρας 9
 εἶχομεν παιδευτάς,²¹ καὶ ἐνετρεπόμεθα·²² οὐ πολλῶ
 μᾶλλον ὑποταγησόμεθα τῷ πατρὶ τῶν πνευμάτων,

¹ ὑπομένω, tarry, endure. ² ἀντιλογία, ἀς, ἡ, dispute, contradiction. ³ κάμνω, be weary, ill. ⁴ ἐκλύω, am unstrung, become weak. ⁵ οὐπω, not yet. ⁶ μέχρι, until, as far as (gen). ⁷ ἀντικαθίστημι, oppose, resist. ⁸ ἀνταγωνίζομαι, struggle, strive. ⁹ ἐκλανθάνομαι, forget (altogether), forget entirely. ¹⁰ παράκλησις, εὖως, ἡ, exhortation, consolation. ¹¹ διαλέγομαι, dispute, reason. ¹² ὀλιγώρῃ, regard lightly, despise. ¹³ παιδεία, ἀς, ἡ, training, discipline. ¹⁴ ἐλέγχω, convict, reprove. ¹⁵ παιδεύω, teach, educate. ¹⁶ μαστιγῶ, whip, lash. ¹⁷ παραδέχομαι, receive, accept. ¹⁸ μέτοχος, οὐ, ὁ, partaker, partner. ¹⁹ νόθος, illegitimate child, illegitimate. ²⁰ εἴτα, then, thereafter. ²¹ παιδευτής, οὐ, ὁ, instructor, one who disciplines. ²² ἐντρέπω, turn about, reverence.

καὶ ζήσομεν; Οἱ μὲν γὰρ πρὸς ὀλίγας ἡμέρας κατὰ τὸ 10
δοκοῦν αὐτοῖς ἐπαιδεύουν·¹ ὁ δὲ ἐπὶ τὸ συμφέρον,² εἰς
τὸ μεταλαβεῖν³ τῆς ἀγιότητος⁴ αὐτοῦ. Πᾶσα δὲ 11
παιδεία⁵ πρὸς μὲν τὸ παρὸν⁶ οὐ δοκεῖ χαρᾶς εἶναι,
ἀλλὰ λύπης·⁷ ὕστερον⁸ δὲ καρπὸν εἰρηνικὸν⁹ τοῖς δι'
αὐτῆς γεγυμνασμένοις¹⁰ ἀποδίδωσιν δικαιοσύνης. Διὸ 12
τὰς παρειμένας¹¹ χεῖρας καὶ τὰ παραλελυμένα¹²
γόνата¹³ ἀνορθώσατε·¹⁴ καὶ τροχιάς¹⁵ ὀρθὰς¹⁶ ποιήσατε 13
τοῖς ποσὶν ὑμῶν, ἵνα μὴ τὸ χωλὸν¹⁷ ἐκτραπῇ,¹⁸ ἰαθῇ¹⁹
δὲ μᾶλλον.

Εἰρήνην διώκετε μετὰ πάντων, καὶ τὸν ἁγιασμόν,²⁰ οὗ 14
χωρὶς οὐδεὶς ὄψεται τὸν κύριον· ἐπισκοποῦντες²¹ μὴ 15
τις ὕστερων²² ἀπὸ τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ· μὴ τις ρίζα²³
πικρίας²⁴ ἄνω²⁵ φύουσα²⁶ ἐνοχλῇ,²⁷ καὶ διὰ ταύτης

¹ παιδεύω, teach, educate. ² συμφέρω, bring together, it is profitable. ³ μεταλαμβάνω, partake of, share. ⁴ ἀγιότης, ἡτος, ἡ, holiness. ⁵ παιδεία, ας, ἡ, training, discipline. ⁶ παρῆμι, be present, have arrived. ⁷ λύπη, ης, ἡ, pain, grief. ⁸ ὕστερον, lastly, afterward. ⁹ εἰρηνικός, peaceable, peaceful. ¹⁰ γυμνάζω, train, undergo discipline. ¹¹ παρήμι, neglect, weaken. ¹² παραλύω, relax, enfeeble. ¹³ γόνυ, ατος, τό, knee. ¹⁴ ἀνορθόω, restore, strengthen. ¹⁵ τροχιά, ᾶς, ἡ, wheel-track, path. ¹⁶ ὀρθός, straight, upright. ¹⁷ χωλός, lame, deprived of a foot. ¹⁸ ἐκτρέπω, turn aside, wander. ¹⁹ ἰάομαι, heal. ²⁰ ἁγιασμός, οὔ, ὁ, consecration, holiness. ²¹ ἐπισκοπέω, look upon, oversee. ²² ὕστερέω, lack, need. ²³ ρίζα, ης, ἡ, root, that which grows from the root. ²⁴ πικρία, ας, ἡ, bitterness. ²⁵ ἄνω, up, above. ²⁶ φύω, grow up, spring up. ²⁷ ἐνοχλέω, trouble, annoy.

μιανθώσιν¹ πολλοί: μή τις πόρνος,² ἢ βέβηλος,³ ὥς 16

Ἡσαῦ, ὃς ἀντὶ⁴ βρώσεως⁵ μιᾶς ἀπέδοτο τὰ
πρωτοτόκια⁶ αὐτοῦ. Ἵστε γὰρ ὅτι καὶ μετέπειτα,⁷ 17

θέλων κληρονομήσαι⁸ τὴν εὐλογίαν,⁹ ἀπεδοκιμάσθη:¹⁰
μετανοίας¹¹ γὰρ τόπον οὐχ εὔρεν, καίπερ¹² μετὰ
δακρύων¹³ ἐκζητήσας¹⁴ αὐτήν.

Οὐ γὰρ προσελήλυθατε ψηλαφωμένῳ¹⁵ ὄρει, καὶ 18

κεκαυμένῳ¹⁶ πυρί, καὶ γνώφῳ,¹⁷ καὶ σκότῳ, καὶ
θυέλλῃ,¹⁸ καὶ σάλπιγγος¹⁹ ἤχῳ,²⁰ καὶ φωνῇ ῥημάτων, 19

ἧς οἱ ἀκούσαντες παρητήσαντο²¹ μὴ προστεθῆναι²²
αὐτοῖς λόγον: οὐκ ἔφερον γὰρ τὸ διαστελλόμενον,²³ 20

Κἂν²⁴ θηρίον θίγῃ²⁵ τοῦ ὄρους, λιθοβοληθήσεται:²⁶ καί, 21

οὕτως φοβερὸν²⁷ ἦν τὸ φανταζόμενον,²⁸ Μωϋσῆς

εἶπεν, Ἐκφοβός²⁹ εἰμι καὶ ἔντρομος.³⁰ Ἀλλὰ 22

¹ μιάινω, stain, defile. ² πόρνος, ου, ὁ, fornicator, immoral person. ³ βέβηλος, worldly, profane. ⁴ ἀντί, instead of, in place of. ⁵ βρώσις, εως, ἡ, eating, food. ⁶ πρωτοτόκια, ων, τό, birthright. ⁷ μετέπειτα, afterwards. ⁸ κληρονομέω, inherit, obtain. ⁹ εὐλογία, ας, ἡ, blessing, adulation. ¹⁰ ἀποδοκιμάζω, reject, reject after testing. ¹¹ μετάνοια, ας, ἡ, repentance, change of mind. ¹² καίπερ, although. ¹³ δάκρυον, ου, τό, teardrop, a tear. ¹⁴ ἐκζητέω, seek out, inquire. ¹⁵ ψηλαφάω, touch, handle. ¹⁶ καίω, burn, ignite. ¹⁷ γνώφος, ου, ὁ, darkness, gloom. ¹⁸ θύελλα, ης, ἡ, storm, whirlwind. ¹⁹ σάλπιγξ, ιγος, ἡ, trumpet. ²⁰ ἤχος, ους, ὁ, noise, sound. ²¹ παραιτέομαι, make excuse, refuse. ²² προστίθμι, add, add to. ²³ διαστελλομαι, set apart, fig. to distinguish. ²⁴ κἂν, and if, even if. ²⁵ θιγγάνω, touch, handle. ²⁶ λιθοβολέω, pelt with stones, stone. ²⁷ φοβερός, fearful, terrible. ²⁸ φαντάζω, cause to appear. ²⁹ ἐκφοβός, terrified, greatly terrified. ³⁰ ἔντρομος, terrified, trembling.

προσελθύθατε Σιών ὄρει, καὶ πόλει θεοῦ ζώντος,
 Ἱερουσαλὴμ ἐπουρανίῳ,¹ καὶ μυριάσιν² ἀγγέλων, 23
 πανηγύρει³ καὶ ἐκκλησίᾳ πρωτοτόκων⁴ ἐν οὐρανοῖς
 ἀπογεγραμμένων,⁵ καὶ κριτῇ⁶ θεῷ πάντων, καὶ
 πνεύμασιν δικαίων τετελειωμένων,⁷ καὶ διαθήκης 24
 νέας⁸ μεσίτῃ⁹ Ἰησοῦ, καὶ αἵματι ῥαντισμοῦ¹⁰ κρείττον
 λαλοῦντι παρὰ τὸν Ἄβελ. Βλέπετε μὴ παραιτήσησθε 25
 τὸν λαλοῦντα. Εἰ γὰρ ἐκεῖνοι οὐκ ἔφυγον,¹³ τὸν ἐπὶ
 γῆς παραιτησάμενοι¹² χρηματίζοντα,¹⁴ πολλῷ μᾶλλον
 ἡμεῖς οἱ τὸν ἀπ' οὐρανῶν ἀποστρεφόμενοι:¹⁵ οὗ ἡ 26
 φωνὴ τὴν γῆν ἐσάλευσεν¹⁶ τότε, νῦν δὲ ἐπήγγελλται,¹⁷
 λέγων, Ἔτι ἅπαξ¹⁸ ἐγὼ σεῖω¹⁹ οὐ μόνον τὴν γῆν, ἀλλὰ
 καὶ τὸν οὐρανόν. Τὸ δέ, Ἔτι ἅπαξ,¹⁸ δηλοῖ²⁰ τῶν 27
 σαλευομένων¹⁶ τὴν μετάνησιν,²¹ ὡς πεποιημένων, ἵνα
 μείνῃ τὰ μὴ σαλευόμενα.¹⁶ Διὸ βασιλείαν ἀσάλευτον²² 28

¹ ἐπουράνιος, heavenly, celestial. ² μυριάς, ἄδος, ἡ, ten thousand, myriad. ³ πανήγυρις, εως, ἡ, festive gathering, festival assembly. ⁴ πρωτότοκος, first-born. ⁵ ἀπογράφω, register, enroll. ⁶ κριτής, ου, ὁ, judge. ⁷ τελειόω, fill, fulfill. ⁸ νέος, new, young. ⁹ μεσίτης, ου, ὁ, mediator, go-between. ¹⁰ ῥαντισμός, οὔ, ὁ, sprinkling, purification. ¹¹ κρείττων, stronger, more excellent. ¹² παραιτέομαι, make excuse, refuse. ¹³ φεύγω, flee, escape. ¹⁴ χρηματίζω, instruct, reveal. ¹⁵ ἀποστρέφω, turn away, turn back. ¹⁶ σαλεύω, shake, excite. ¹⁷ ἐπαγγέλλομαι, promise, profess. ¹⁸ ἅπαξ, once, once for all. ¹⁹ σεῖω, shake. ²⁰ δηλώω, show, make clear. ²¹ μετάνησις, εως, ἡ, change, removal. ²² ἀσάλευτος, immovable, unshakable.

παραλαμβάνοντες, ἔχωμεν χάριν, δι' ἧς λατρεύομεν¹
 εὐαρέστως² τῷ θεῷ μετὰ αἰδοῦς³ καὶ εὐλαβείας·⁴ καὶ 29
 γὰρ ὁ θεὸς ἡμῶν πῦρ καταναλίσκον.⁵

Ἡ φιλαδελφία⁶ μενέτω. Τῆς φιλοξενίας⁷ μὴ 13
 ἐπιλανθάνεσθε·⁸ διὰ ταύτης γὰρ ἔλαθόν⁹ τινες
 ξενίσαντες¹⁰ ἀγγέλους. Μιμνήσκεσθε¹¹ τῶν δεσμιῶν,¹² 3
 ὡς συνδεδεμένοι·¹³ τῶν κακουχουμένων,¹⁴ ὡς καὶ
 αὐτοὶ ὄντες ἐν σώματι. Τίμιος¹⁵ ὁ γάμος¹⁶ ἐν πᾶσιν, 4
 καὶ ἡ κοίτη¹⁷ ἀμίαντος·¹⁸ πόρνους¹⁹ δὲ καὶ μοιχοὺς²⁰
 κρινεῖ ὁ θεός. Ἀφιλάργυρος²¹ ὁ τρόπος,²² ἀρκούμενοι²³ 5
 τοῖς παροῦσιν·²⁴ αὐτὸς γὰρ εἴρηκεν, Οὐ μὴ σε ἀνῶ,²⁵
 οὐδ' οὐ μὴ σε ἐγκαταλείπω.²⁶ Ὡστε θαρρούντας²⁷ 6
 ἡμᾶς λέγειν, Κύριος ἐμοὶ βοηθός,²⁸ καὶ οὐ

¹ λατρεύω, serve, worship. ² εὐαρέστως, acceptably. ³ αἰδώς, οὖς, ἡ, modesty, shame. ⁴ εὐλάβεια, ας, ἡ, awe, reverence. ⁵ καταναλίσκω, consume, consume utterly. ⁶ φιλαδελφία, ας, ἡ, love of brothers, brotherly love. ⁷ φιλοξενία, ας, ἡ, hospitality. ⁸ ἐπιλανθάνομαι, forget, neglect. ⁹ λανθάνω, escape notice, am hidden. ¹⁰ ξενίζω, entertain (a stranger), startle. ¹¹ μιμνήσκομαι, remember, recall. ¹² δέσμιος, ου, ὁ, prisoner, one bound. ¹³ συνδέω, bind together. ¹⁴ κακουχέω, treat evilly. ¹⁵ τίμιος, precious, honorable. ¹⁶ γάμος, ου, ὁ, marriage, wedding. ¹⁷ κοίτη, ης, ἡ, bed, sexual promiscuity. ¹⁸ ἀμίαντος, undefiled, untainted. ¹⁹ πόρνος, ου, ὁ, fornicator, immoral person. ²⁰ μοιχός, οὔ, ὁ, adulterer. ²¹ ἀφιλάργυρος, free from the love of money. ²² τρόπος, ου, ὁ, manner, way. ²³ ἀρκέω, assist, suffice. ²⁴ πάρεμι, be present, have arrived. ²⁵ ἀνίημι, give up, loosen. ²⁶ ἐγκαταλείπω, leave behind, forsake. ²⁷ θαρρέω, of good courage, have confidence. ²⁸ βοηθός, οὔ, ὁ, helping, helper.

φοβηθήσομαι τί ποιήσει μοι ἄνθρωπος.

Μνημονεύετε¹ τῶν ἡγουμένων² ὑμῶν, οἵτινες ἐλάλησαν 7

ὑμῖν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ: ὧν ἀναθεωροῦντες³ τὴν

ἐκβασιν⁴ τῆς ἀναστροφῆς,⁵ μιμεῖσθε⁶ τὴν πίστιν. 8

Ἰησοῦς χριστὸς χθές⁷ καὶ σήμερον ὁ αὐτός, καὶ εἰς

τοὺς αἰῶνας. Διδαχαῖς ποικίλαις⁸ καὶ ξέναις⁹ μὴ 9

παραφέρεσθε:¹⁰ καλὸν γὰρ χάριτι βεβαιοῦσθαι¹¹ τὴν

καρδίαν, οὐ βρώμασιν,¹² ἐν οἷς οὐκ ὠφελήθησαν¹³ οἱ

περιπατήσαντες. Ἔχομεν θυσιαστήριον,¹⁴ ἐξ οὗ 10

φαγεῖν οὐκ ἔχουσιν ἐξουσίαν οἱ τῇ σκηνῇ¹⁵

λατρεύοντες.¹⁶ Ὡν γὰρ εἰσφέρεται¹⁷ ζῶων¹⁸ τὸ αἷμα 11

περὶ ἁμαρτίας εἰς τὰ ἅγια διὰ τοῦ ἀρχιερέως, τούτων

τὰ σώματα κατακαίεται¹⁹ ἕξω τῆς παρεμβολῆς.²⁰ Διὸ 12

καὶ Ἰησοῦς, ἵνα ἀγιάσῃ²¹ διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος τὸν

¹ μνημονεύω, remember, make mention of. ² ἡγέομαι, lead, be chief. ³ ἀναθεωρέω, observe carefully, examine. ⁴ ἐκβασις, εως, ἡ, outcome, way out. ⁵ ἀναστροφή, ἡς, ἡ, conduct, behavior. ⁶ μιμέομαι, imitate, emulate. ⁷ χθές, yesterday. ⁸ ποικίλος, varied, manifold. ⁹ ξένος, strange, stranger. ¹⁰ παραφέρω, carry away, remove. ¹¹ βεβαιόω, confirm, secure. ¹² βρῶμα, τος, τό, food, food of any kind. ¹³ ὠφελέω, profit, help. ¹⁴ θυσιαστήριον, ου, τό, altar. ¹⁵ σκηνή, ἡς, ἡ, tent, tabernacle. ¹⁶ λατρεύω, serve, worship. ¹⁷ εἰσφέρω, carry inward, bring in. ¹⁸ ζῶον, ου, τό, living creature, animal. ¹⁹ κατακαίω, burn up, consume entirely. ²⁰ παρεμβολή, ἡς, ἡ, camp, army. ²¹ ἀγιάζω, make holy, consecrate.

λαόν, ἔξω τῆς πύλης¹ ἔπαθεν. Τοίνυν² ἐξερχώμεθα 13

πρὸς αὐτὸν ἔξω τῆς παρεμβολῆς,³ τὸν ὀνειδισμὸν⁴

αὐτοῦ φέροντες. Οὐ γὰρ ἔχομεν ὧδε μένουσαν πόλιν, 14

ἀλλὰ τὴν μέλλουσαν ἐπιζητοῦμεν.⁵ Δι' αὐτοῦ οὖν 15

ἀναφέρωμεν⁶ θυσίαν⁷ αἰνέσεως⁸ διὰ παντὸς τῷ θεῷ,

τοῦτ' ἔστιν, καρπὸν χειλέων⁹ ὁμολογούντων¹⁰ τῷ

ὀνόματι αὐτοῦ. Τῆς δὲ εὐποιίας¹¹ καὶ κοινωνίας¹² μὴ 16

ἐπιλανθάνεσθε:¹³ τοιαύταις γὰρ θυσίαις⁷ εὐαρεστεῖται

ὁ θεός. Πείθεσθε τοῖς ἡγουμένοις¹⁵ ὑμῶν, καὶ ὑπείκετε: 17

αὐτοὶ γὰρ ἀγρυπνοῦσιν¹⁷ ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν, ὡς

λόγον ἀποδώσοντες: ἵνα μετὰ χαρᾶς τοῦτο ποιῶσιν,

καὶ μὴ στενάζοντες:¹⁸ ἀλυσιτελὲς¹⁹ γὰρ ὑμῖν τοῦτο.

Προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν: πεποιθήμεν γὰρ ὅτι καλὴν 18

συνείδησιν ἔχομεν, ἐν πάσιν καλῶς θέλοντες

ἀναστρέφεσθαι.²⁰ Περισσοτέρως²¹ δὲ παρακαλῶ 19

¹ πύλη, ἡς, ἡ, gate, porch. ² τοίνυν, accordingly, therefore. ³ παρεμβολή, ἡς, ἡ, camp, army. ⁴ ὀνειδισμός, οὐ, ὁ, reproach, reviling. ⁵ ἐπιζητέω, seek for, seek after. ⁶ ἀναφέρω, bring up, offer. ⁷ θυσία, ας, ἡ, sacrifice. ⁸ αἰνεσις, εως, ἡ, praise. ⁹ χεῖλος, ους, τό, lip, edge. ¹⁰ ὁμολογέω, confess, profess. ¹¹ εὐποιία, ας, ἡ, doing of good. ¹² κοινωνία, ας, ἡ, fellowship, contribution. ¹³ ἐπιλανθάνομαι, forget, neglect. ¹⁴ εὐαρεστέω, be pleasing, pleased. ¹⁵ ἡγέομαι, lead, be chief. ¹⁶ ὑπείκω, yield, give way. ¹⁷ ἀγρυπνέω, sleepless, watchful. ¹⁸ στενάζω, groan (internally), sigh deeply. ¹⁹ ἀλυσιτελής, unprofitable, profitless. ²⁰ ἀναστρέφω, return, live. ²¹ περισσῶς, abundantly, exceedingly.

τοῦτο ποιῆσαι, ἵνα τάχιον¹ ἀποκατασταθῶ² ὑμῖν.

Ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης, ὁ ἀναγαγὼν³ ἐκ νεκρῶν τὸν 20

ποιμένα⁴ τῶν προβάτων τὸν μέγαν ἐν αἵματι

διαθήκης αἰωνίου, τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν, 21

καταρτίσαι⁵ ὑμᾶς ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ εἰς τὸ ποιῆσαι

τὸ θέλημα αὐτοῦ, ποιῶν ἐν ὑμῖν τὸ εὐάρεστον⁶

ἐνώπιον αὐτοῦ, διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς

αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἀνέχεσθε⁷ τοῦ λόγου τῆς 22

παρακλήσεως·⁸ καὶ γὰρ διὰ βραχέων⁹ ἐπέστειλα¹⁰ ὑμῖν.

Γινώσκετε τὸν ἀδελφὸν Τιμόθεον¹¹ ἀπολελυμένον, 23

μεθ' οὗ, ἐὰν τάχιον¹ ἔρχεται, ὄψομαι ὑμᾶς.

¹ τάχιον, more swiftly. ² ἀποκαθίστημι, restore, give back. ³ ἀνάγω, lead up, restore. ⁴ ποιμήν, ἐνός, ὁ, shepherd. ⁵ καταρτίζω, mend, fit. ⁶ εὐάρεστος, well-pleasing, acceptable. ⁷ ἀνέχομαι, endure, bear with. ⁸ παράκλησις, εὐα, ἡ, exhortation, consolation. ⁹ βραχύς, short, little. ¹⁰ ἐπιστέλλω, write, instruct by letter. ¹¹ Τιμόθεος, ου, ὁ, Timothy.

Ἀσπάσασθε πάντας τοὺς ἡγουμένους¹ ὑμῶν, καὶ πάντας 24

τοὺς ἁγίους. Ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀπὸ τῆς Ἰταλίας.²

Ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἀμήν. 25

¹ ἡγέομαι, lead, be chief. ² Ἰταλία, ας, ἡ, Italy.